

Spis treści		str.
Wstęp		2
I.	Struktura wydatków	2
II.	Pomoc realizowana w ramach działalności własnej MOPS oraz jednostek nadzorowanych	3
	1. Pomoc finansowa, rzeczowa, usługowa	3
	1.1. Pomoc realizowana przez dzielnicowe Filie MOPS	3
	1.1.1. Zadania zlecone gminie	3
	1.1.2. Zadania własne gminy	3
	1.1.3. Zadania własne powiatu	4
	2. Formy pomocy niematerialnej	5
	2.1. Pomoc środowiskowa	5
	2.1.1. Ośrodki wsparcia	5
	2.1.2. Centrum Pomocy Niematerialnej dla Bezrobotnych	6
	2.1.3. Centrum Aktywności Lokalnej	6
	2.1.4. Realizacja <i>Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</i>	8
	2.1.5. Realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie „ <i>Niebieska Karta</i> ”	8
	2.1.6. <i>Program Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi</i>	8
	2.1.7. Praca socjalna	12
	2.2. Pomoc stacjonarna	12
	2.2.1. Domy Pomocy Społecznej	12
	2.2.2. Całodobowe Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	12
	2.2.3. Mieszkania chronione prowadzone przez placówki opiekuńczo-wychowawcze	14
	2.2.4. Pododdział Preadopcyjny	14
	2.2.5. Dom Międzypokoleniowy „ <i>Bednarska</i> ”	14
	3. Zespół do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych	15
III.	Orzekanie o niepełnosprawności	16
IV.	Współdziałanie MOPS z podmiotami niepublicznymi realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej	16
V.	Kontrole i nadzór merytoryczny	27
	1. Kontrole wewnętrzne	27
	2. Kontrole zewnętrzne	29
VI.	Najistotniejsze działania podjęte w roku 2009	30
	1. Działania w zakresie funkcjonowania MOPS i jednostek nadzorowanych	30
	1.1. Pomoc środowiskowa	30
	1.2. Pomoc stacjonarna	34
	2. Działania podejmowane przez podmioty niepubliczne realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej	34
VII.	Podsumowanie	35
VIII.	Działania planowane do realizacji w roku 2010	36
IX.	Potrzeby w zakresie pomocy społecznej	37

Wstęp

W 2009 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi był (i jest nadal) organizatorem, koordynatorem i wykonawcą zadań z zakresu pomocy społecznej podejmowanych na rzecz mieszkańców Miasta, określonych w przepisach prawa jako zadania własne gminy, zadania zlecone gminie, zadania powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej.

Zadania te MOPS realizował w ramach działalności własnej oraz za pośrednictwem innych podmiotów (organizacji społecznych, stowarzyszeń i in.) – w oparciu o zawarte umowy.

W roku 2009 w strukturze organizacyjnej MOPS funkcjonowały Oddziały: Koordynacji i Nadzoru, Pomocy Rodzinie i Dziecku, Pomocy Stacjonarnej, do Spraw Współpracy z Podmiotami Uprawnionymi, Finansowo-Księgowy, Planowania i Analiz, a także Zespoły: Organizacyjno-Administracyjny, Radców Prawnych, Audytu Wewnętrznego, do Spraw Kontroli Wewnętrznej, do Spraw Realizacji Projektów Unijnych oraz Zespół do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych.

W strukturze MOPS pozostawało 5 Filii, w ramach których działało: 19 Domów Dziennego Pobytu, 2 Ośrodki Adaptacyjne dla Dzieci i Młodzieży, 4 Świetlice Środowiskowe oraz Schronisko dla Bezdomnych Kobiet z miejscami noclegowymi.

MOPS sprawował także nadzór nad prowadzonymi przez Miasto 11 domami pomocy społecznej i 14 całodobowymi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. Nadzór ten polegał m.in. na koordynacji powierzonych zadań, konsultowaniu i opiniowaniu rocznych i wieloletnich planów rzeczowo-finansowych oraz kontroli realizowanych zadań.

Przy MOPS funkcjonował Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Według stanu na dzień 31.12.2009 r. w MOPS i jednostkach nadzorowanych zatrudnionych było ogółem **2.509** osób, w tym: 646 w MOPS, 1.125 w domach pomocy społecznej, 544 w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i 194 w ośrodkach wsparcia dziennego.

W ciągu roku w MOPS wydano ogółem **141.800** decyzji administracyjnych dotyczących udzielenia pomocy, od treści których złożono 380 odwołań. Spośród 319 rozpatrzonych odwołań 49 decyzji zostało uchylonych lub zmienionych przez właściwy organ odwoławczy. Na działalność MOPS wpłynęło ogółem **80** skarg, spośród których 5 uznano za zasadne.

W ramach skarg i wniosków w 2009 r. przyjęto **952** interesantów.

I. Struktura wydatków

W 2009 roku wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi na realizację zadań zleconych i własnych z zakresu pomocy społecznej wyniosły łącznie **242.547.983 zł**,

w tym:

- **15.969.838 zł** - na zadania zlecone gminie,
- **110.248.752 zł** - na zadania własne gminy,
- **1.973.545 zł** - na zadania zlecone powiatowi,
- **109.037.092 zł** - na zadania własne powiatu,
- **5.318.756 zł** - na zadania realizowane na podstawie zawartych porozumień.

Wydatki te były o 57.766.604 zł niższe w stosunku do poniesionych w roku 2008. Zmniejszenie wydatków spowodowane było wyłączeniem ze struktury Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Filii do Spraw Obsługi Świadczeń, która realizowała zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, zaliczki alimentacyjne oraz dodatki mieszkaniowe.

Szczegółową strukturę wydatków związanych z funkcjonowaniem MOPS zawarto w załączniku do Sprawozdania. W załączniku nie uwzględniono kwoty **11.064.300 zł** pochodzącej ze środków PFRON, przeznaczonej na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych.

II. Pomoc realizowana w ramach działalności własnej MOPS oraz jednostek nadzorowanych

1. Pomoc finansowa, rzeczowa i usługowa

1.1 Pomoc realizowana przez dzielnicowe Filie MOPS

Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w 2009 r. udzielił pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej ogółem **32.703** osobom (26.301 rodzinom, **48.237** osobom w tych rodzinach).

Pomocy odmówiono **1.330** osobom, w tym w 988 przypadkach z powodu nie spełniania kryteriów zawartych w ww. ustawie.

Ogółem na pomoc w formie świadczeń wydatkowano **92.986.199 zł.**

1.1.1 Zadania zlecone gminie

Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. *o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie* (Dz. U. z 2009 r. Nr 92 poz. 753 z późn. zm.) wprowadziła zmiany w zakresie zasiłków stałych i składek na ubezpieczenie zdrowotne, polegające m.in. na tym, iż od dnia 1 sierpnia 2009 roku przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przypisano do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W związku z powyższym do 31 lipca 2009 r. zasiłki stałe realizowane były jako zadanie zlecone gminie (wydatkowano w tym okresie 12.402.475 zł), a od 1 sierpnia 2009 roku jako zadanie własne gminy (wydatkowano 9.004.168 zł). Znajduje to odzwierciedlenie w tabeli dotyczącej struktury wydatków MOPS za okres 01.01.-31.12.2009 r. - załączonej do niniejszego sprawozdania. Ogółem w ciągu roku zasiłki stałe wypłacono **6.003** osobom na kwotę **21.406.643 zł.**

Składka zdrowotna została opłacona **5.134** osobom w łącznej kwocie **1.774.836 zł.**

Kolejną formą pomocy realizowaną w tej grupie zadań były specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, z których skorzystało **95** podopiecznych. Ich koszt wyniósł **410.713 zł.**

MOPS wypłacił również 4 opiekunom prawnym kwotę **3.780 zł** tytułem wynagrodzenia za sprawowanie opieki nad osobami ubezwłasnowolnionymi (zadanie realizowane było przez pomoc społeczną od miesiąca czerwca 2009 r. – wysokość wynagrodzenia ustalał w formie postanowienia sąd).

1.1.2 Zadania własne gminy

Spośród świadczeń finansowanych w pełnym zakresie z budżetu Miasta największe wydatki związane były z realizacją usług opiekuńczych. Z tej formy pomocy skorzystało **4.401** osób (koszt: **12.492.819 zł**).

Kolejną pozycję stanowiły zasiłki celowe, które przyznano **9.509** osobom na kwotę **4.221.148 zł** (w tym 407.245 zł ze środków programu „*Pomoc państwa w zakresie dożywiania*” oraz 572.467 zł z *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 - 2013*). Średnia wysokość świadczenia wynosiła **232 zł.**

Ponadto:

- **840.051 zł** wydatkowano na zasiłki celowe na zakup leków i materiałów opatrunkowych (lokalny projekt „*Apteka Komunalna*”).
- **41.845 zł** stanowiły zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- **1.523 zł** przeznaczono na opłacenie składki emerytalno-rentowej (dla 2 podopiecznych),
- **570.245 zł.** wydano na sprawienie pochówku,
- **459 zł** kosztowały bilety kredytowane.

W ramach zadań własnych gminy wypłacono również zasiłki okresowe - **finansowane w całości z dotacji z budżetu państwa**, które otrzymało **13.688** osób na łączną kwotę **17.204.781 zł.** Średnia wysokość świadczenia wyniosła ok. **195 zł.**

Na kontynuację realizowanego w 2009 r programu wieloletniego „*Pomoc państwa w zakresie dożywiania*” wydatkowano kwotę **16.564.761 zł.** Środki na realizację programu pochodziły zarówno z budżetu gminy – 4.322.728 zł (w tym 407.245 zł stanowiły zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności, wykazane w grupie zasiłków celowych), jak i z budżetu państwa – 12.649.278 zł (forma dotacji celowej). Łącznie na program wydatkowano kwotę: **16.972.006 zł.**

W ramach programu stosowano 2 formy pomocy: posiłki oraz zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności.

Wsparcie w postaci posiłku otrzymało **7.628** osób, wydano 988.134 posiłki na łączną kwotę **4.107.744 zł** (w tym 197.336 zł pochodziło z dotacji, a 3.910.408 zł ze środków własnych gminy). Średni koszt jednego posiłku wyniósł 4,16 zł. Z tej formy pomocy skorzystało 2.746 dzieci do 7 roku życia, 4.171 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz 938 innych osób otrzymujących pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

W ramach programu z posiłków w szkole korzystały również dzieci i młodzież bez ustalania sytuacji rodzinnej, tj. bez przeprowadzania wywiadu środowiskowego (decyzję o skorzystaniu przez dziecko z posiłku podejmował dyrektor placówki oświatowej). W 2009 r. pomocą na tej zasadzie objęto 125 osób, wydano 5.665 posiłków w łącznej kwocie **26.259 zł** (w tym dotacja - 21.184 zł, środki własne gminy – 5.075 zł).

Zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności otrzymały **13.352** osoby na łączną kwotę **12.838.003 zł** (w tym 12.430.758 zł z dotacji i 407.245 zł ze środków własnych gminy). Średnia wysokość zasiłku wyniosła 171 zł.

Rzeczywista liczba osób objętych pomocą w formie dożywiania wyniosła **27.704** osoby.

W ramach zadań własnych gminy w 2009 r. Filia MOPS wypłaciła również 8 zasiłków na ogólną kwotę **25.600 zł** czteroosobowej **rodzinie repatriantów** przybyłej do Łodzi na podstawie Uchwały nr LVI/261/07 Rady Miejskiej w Łodzi w sprawie wyrażenia zgody na zapewnienie warunków do osiedlenia się nieokreślonej imiennie rodzinie repatriantów. Rodzina ta pochodziła z azjatyckiej części Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Zgłoszona była do bazy danych „*Rodak*” prowadzonej przez Prezesa Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców.

1.1.3 Zadania własne powiatu

Pomoc rodzinom zastępczym

- W 2009 r. MOPS objął pomocą **1.181 rodzin zastępczych spokrewnionych i niespokrewnionych z dzieckiem** (1.035 spokrewnionych i 146 niespokrewnionych), w których umieszczonych było **1.464** dzieci (1.283 dzieci w rodzinach spokrewnionych i 181 dzieci w rodzinach niespokrewnionych). Wydatki dotyczące częściowego pokrycia kosztów utrzymania dzieci oraz koszty wyprawek na zagospodarowanie dzieci w nowoutworzonych rodzinach zastępczych i okresowej pomocy losowej w ww. typach rodzin, wyniosły łącznie **10.642.065 zł.**

- W ramach podpisanych z rodzinami umów w 2009 r. funkcjonowało łącznie **25 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego**, które dysponowały 64 miejscami rotacyjnymi. W rodzinach tych przebywało **131** dzieci. Łączna kwota środków wydatkowanych na prowadzenie tego typu rodzin (wynagrodzenia oraz pomoc pieniężna na utrzymanie dziecka) wyniosła w 2009 r. **1.610.772 zł**.
- W 2009 r. funkcjonowało **14 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem wielodzietnych rodzin zastępczych**, w których przebywało **66** dzieci. Łączna kwota środków wydatkowanych na prowadzenie tych rodzin (wynagrodzenia oraz pomoc pieniężna na utrzymanie dziecka) wyniosła **944.844 zł**.
- W 2009 r. funkcjonowało **6 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem specjalistycznych rodziny zastępczych**, w których przebywało **8** niepełnosprawnych dzieci. Łączna kwota środków wydatkowana na prowadzenie tego typu rodzin (wynagrodzenia oraz pomoc pieniężna na utrzymanie dziecka) wyniosła **230.570 zł**.
- **498** pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych kontynuowało naukę i z tego tytułu otrzymywało co miesiąc świadczenie pieniężne w wysokości 494,10 zł. Łączny koszt pomocy na kontynuowanie nauki wyniósł w 2009 r. **2.078.758 zł**. Jednorazową pomoc pieniężną na usamodzielnienie wypłacono **105** wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze, w łącznej kwocie **459.683 zł**, a **106** wychowanków otrzymało pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej o łącznej wartości **203.587 zł**.

Pomoc na usamodzielnienie wychowanków opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo wychowawczych i domów pomocy społecznej, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich, specjalne ośrodki szkolno wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę i młodzieżowe ośrodki wychowawcze

- W 2009 r. wypłacono **85** wychowankom pomoc pieniężną na usamodzielnienie w kwocie **423.169 zł** oraz 196 wychowankom kwotę **689.148 zł** na kontynuację nauki.
- W 2009 r. zrealizowano pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla **74** wychowanków na kwotę **144.199 zł**. W skład tej formy pomocy weszły: materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu mieszkania, urządzenia domowe, pomoce naukowe, sprzęt który może służyć do podjęcia zatrudnienia.

2. Formy pomocy niematerialnej

2.1 Pomoc środowiskowa

2.1.1 Ośrodki wsparcia

Tak jak w latach poprzednich, również w 2009 roku umożliwiono mieszkańcom Łodzi korzystanie z ośrodków wsparcia pozostających w strukturze organizacyjnej MOPS:

- **19 Domów Dziennego Pobytu** (805 miejsc), placówek przewidzianych dla osób o obniżonej sprawności psychofizycznej, które z uwagi na zaawansowany wiek, stan zdrowia lub skomplikowaną sytuację rodzinną wymagały wsparcia w organizacji życia codziennego. Z pomocy świadczonej przez DDP (zapewnienie posiłków, opieki medycznej, wspólnego spędzania czasu, itp.) korzystały rotacyjnie **1.064** osoby;
- **2 Ośrodków Adaptacyjnych dla Dzieci i Młodzieży** (100 miejsc) przeznaczonych dla osób upośledzonych umysłowo. Przebywającym tam **100** podopiecznym zapewniono opiekę

medyczną, psychologiczną, terapeutyczną i wychowawczo-rewalidacyjną, opartą na indywidualnych programach usprawniania.

- **4 Świetlice Środowiskowych** (105 miejsc), w których pod opieką specjalistów pozostawało **171 dzieci** z rodzin patologicznych lub niewydolnych wychowawczo.

Głównym celem Świetlic było udzielanie dzieciom pomocy w przezwyciężaniu trudności szkolnych, przekazywanie pozytywnych wzorców zachowań i pożądanych społecznie wartości oraz kształtowanie praktycznych umiejętności koniecznych do prawidłowego funkcjonowania w życiu. Podczas pobytu w świetlicach dzieci odrabiały lekcje - miały możliwość korzystania z indywidualnych konsultacji, zajęć wyrównawczych i korekcyjno-kompensacyjnych. Pozostałe cele realizowane były podczas zabaw, inscenizacji, treningów w odgrywaniu ról społecznych itp. W każdej ze Świetlic dzieci miały zapewniony ciepły posiłek.

- **Schronisko dla Bezdomnych Kobiet** dysponujące wydzielonymi miejscami noclegowymi (**62 miejsca** w Schronisku i **20 miejsc** noclegowych).

W ciągu roku w Schronisku przebywało **130 osób (79 rodzin**, w tym **79 kobiet** i **51 dzieci**) nie posiadających własnego miejsca zamieszkania lub nie mogących z różnych przyczyn przebywać w dotychczasowym środowisku. Osobom tym zapewniono pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych (mieszkaniowych, zawodowych, zdrowotnych, opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych itp.) świadczoną przez personel placówki oraz współdziałające z nią instytucje i organizacje przeciwdziałające zjawisku bezdomności. Do indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności przystąpiło 77 rodzin, 22 rodziny po opuszczeniu Schroniska: powróciły do dawnego miejsca zamieszkania, otrzymały lub wynajęły mieszkanie, zamieszkały u rodziny lub znajomych.

W okresie jesienno-zimowym z miejsc noclegowych korzystało **85 osób (81 rodzin – 81 kobiet** i **4 dzieci**).

2.1.2 Centrum Pomocy Niematerialnej dla Bezrobotnych

Centrum Pomocy Niematerialnej dla Bezrobotnych (funkcjonujące w ramach Filii MOPS Łódź-Bałuty), obejmowało pomocą osoby bezrobotne, deklarujące chęć aktywnego poszukiwania pracy. Osobom tym umożliwiano korzystanie z ofert pracy, pozyskiwanych najczęściej bezpośrednio od pracodawców, konsultacji psychologicznych, porad prawnych, pomocy w rozwiązywaniu problemów życiowych itp.

W 2009 r. do Centrum zgłosiło się **542** bezrobotnych poszukujących pracy, w tym 210 zarejestrowano po raz pierwszy. W ciągu roku zgromadzono ogółem **609** ofert pracy (od 135 pracodawców) w 198 specjalnościach (**311** ofert odpowiadało kwalifikacjom podopiecznych).

Zgłaszającym się osobom udzielono **766** konsultacji m.in. prawnych i psychologicznych, z których skorzystało **365** osób.

Kontynuowano również realizację programu zapobiegania bezrobociu wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Program z zakresu orientacji szkolnej i zawodowej oraz doradztwa zawodowego skierowany był głównie do uczniów ostatnich klas szkół zasadniczych i techników. Uczestniczyło w nim **198** uczniów z 5 szkół ponadgimnazjalnych.

2.1.3 Centrum Aktywności Lokalnej

W Filii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Łódź-Bałuty kontynuowano program „**Ośrodek Pomocy Społecznej jako Centrum Aktywności Lokalnej**” (celem programu było aktywizowanie społeczności lokalnej i tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i lokalnej grupy). Obszarem, na którym podejmowane były działania w ramach CAL to dwa bałuckie osiedla: Osiedle Radogoszcz-Wschód i Osiedle Radogoszcz-Zachód.

Działania podejmowana w ramach CAL na terenie Osiedla Radogoszcz-Wschód

▪ **Grupa Wsparcia Matek Wychowujących Dzieci Niepełnosprawne**

W grupie uczestniczyło **13** matek i **13** dzieci. Spotkania odbywały się regularnie co dwa tygodnie. Na rzecz Grupy działali wolontariusze z Gimnazjum Nr 16 (systematycznie około 12 osób), którzy organizowali i prowadzili zajęcia plastyczne i ruchowe. Bezpośredni kontakt wolontariuszy i osób niepełnosprawnych dawał obopólne korzyści, uczył młodzież tolerancji wobec problemu niepełnosprawności, a osoby niepełnosprawne integrował ze społeczeństwem. Na rzecz Grupy Wsparcia prowadzone były również działania edukacyjne. W celu integracji Grupy przy wykorzystaniu środków finansowych pozyskanych ze Spółdzielni Mieszkaniowej „Radogoszcz-Wschód” zorganizowano: uroczyste spotkanie wielkanocne, wyjazd do Wawrzekowizny, plener plastyczny oraz uroczyste spotkanie wigilijne.

W 2009 r. nawiązano współpracę z Ligą Kobiet Polskich przy współudziale której podejmowane były działania zmierzające do stworzenia Świetlicy Środowiskowej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej przy ul. Tatarakowej 11.

▪ **Grupa Miłośników Haftu, Koronki i Makramy „Klub pod Lilią”**

Spotkania, w których uczestniczyło **20** osób odbywały się regularnie, raz w tygodniu. Klub organizował wystawy i pokazy swojej twórczości, m.in. wystawę „Wielkanoc nitką malowana”, prezentował swoje prace na ogólnośródkich i ogólnokrajowych wystawach. Klub współpracował z biblioteką na terenie której odbywały się spotkania z młodzieżą i osobami zainteresowanymi twórczością Klubu.

▪ **Grupa Wsparcia Anonimowych Alkoholików**

W spotkaniach członków Grupy odbywających się raz w tygodniu uczestniczyło średnio **20** osób (osób zainteresowanych uczestnictwem było w ciągu roku około **50**). Dzięki działalności Grupy wsparcie w walce z problemem alkoholowym uzyskały zarówno osoby uzależnione jak i współzależnione. Bliskość miejsca spotkania w stosunku do miejsca zamieszkania miała nieoceniony wpływ i stanowiła dodatkową zachętę do częstego i regularnego uczestnictwa w Grupie.

▪ **Koło nr 12 Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Tatarak”**

Pierwsze spotkanie założycielskie z Zarządem Okręgowym PZERI odbyło się w miesiącu lipcu 2009 r. w lokalu przy ul. Tatarakowej 11. Efektem spotkania było złożenie deklaracji i wstąpienie do związku 11 osób. Uczestnicy koła spotykali się raz w tygodniu. Na bazie zainteresowań i aktywności członków utworzono grupę turystyczną wykorzystującą metodę turystyki pieszej, organizowano gimnastykę rehabilitacyjną, zajęcia plastyczne, wyjścia do teatru i na wystawy, a także imprezy plenerowe. Grupa aktywnie uczestniczyła w życiu kulturalnym dzielnicy.

Działania podejmowana w ramach CAL na terenie Osiedla Radogoszcz-Zachód

Na terenie osiedla działała grupa samopomocowa rodziców samotnie wychowujących dzieci niepełnosprawne. Spotkania odbywały się co dwa tygodnie. Grupa liczyła **7** matek, **1** ojca oraz **8** dzieci. Dziećmi niepełnosprawnymi zajmowali się konsultanci - pedagog i psycholog oraz wolontariusze z Gimnazjum nr 15. Miejscem spotkań grupy był Klub Osiedlowy S.M. Radogoszcz Zachód przy ul. 11-go Listopada 38 udostępniony nieodpłatnie przez Spółdzielnię Mieszkaniową. Członkowie grupy organizowali uroczystości okolicznościowe, współuczestniczyli również w organizacji festynu „Pożegnanie Lata 2009”.

2.1.4 Realizacja Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

W ramach **Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie** w Filiach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonowały:

- **Interdyscyplinarne Zespoły Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**, których celem była poprawa skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy, monitorowanie występowania tego zjawiska, jego rozmiarów i skutków społecznych oraz monitorowanie efektywności podejmowanych działań.

W skład Zespołów wchodził m.in. przedstawiciele: Policji, Straży Miejskiej, Prokuratur Rejonowych, kuratorzy sądowi, przedstawiciele Fundacji Centrum Praw Kobiet, Fundacji Pomocy Rodzinie „Opoka”, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Delegaturach Dzielnicowych oraz pracownicy Filii MOPS. Obecni byli także przedstawiciele innych instytucji oraz organizacji pozarządowych. W 2009 r. odbyło się ogółem **60** spotkań Zespołów, na których rozpatrzono **56** spraw. Przedstawiciele poszczególnych Zespołów kierowali sprawców przemocy na terapię odwykową oraz terapię rodzinną, składali wnioski o dozór Policji, o eksmisję sprawców przemocy, o umieszczenie małoletnich dzieci w zastępczych formach opieki, składali również zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

- **Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy** prowadzony przez *Stowarzyszenie Promocji Zdrowia i Psychoterapii*.

Ofiary przemocy korzystające z Ośrodka miały zapewniane całodobowe schronienie, wyżywienie (w miarę posiadanych środków), pomoc socjalną i terapeutyczną, porady medyczne, psychologiczne, prawne, socjalne, terapię indywidualną, grupową, rodzinną oraz zajęcia socjoterapeutyczne.

W 2009 r. z pomocy Ośrodka skorzystały **184 osoby** (3 mężczyźni, 84 kobiety, 97 dzieci).

2.1.5 Realizacja Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie „Niebieska Karta”

W 2009 r. w MOPS procedurę „**Niebieskiej Karty**” zastosowano **197** razy, w tym 42 razy działania podjęto z inicjatywy pracownika socjalnego, a 156 razy z inicjatywy policji. Przypadki w jakich zastosowano *Kartę* dotyczyły głównie przemocy fizycznej (177), ale również przemocy psychicznej i seksualnej. Wobec środowisk objętych procedurą podjęto szereg działań m.in. umożliwiono ofiarom przemocy wzięcie udziału w grupie wsparcia, kierowano na terapię, proponowano miejsce w hostelu czy w schronisku. Spowodowano również wszczęcie postępowania karnego wobec sprawców przemocy.

2.1.6. Program Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi

W 2009 kontynuowano rozpoczęty w styczniu 2008 r. „*Program Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi*”, opracowany przez zespół specjalistów (w tym przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej) w celu zapewnienia każdemu dziecku całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodziców, stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

Realizację Programu przyjętego uchwałą Nr XVII/287/07 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 28 sierpnia 2007 r. przewidziano na lata 2008 – 2013.

Dokument ten pozwolił zaplanować i realizować działania w zakresie profilaktyki opieki nad rodziną i dzieckiem oraz działania umożliwiające rozwój rodzinnych form opieki zastępczej poprzez wprowadzenie na terenie Miasta szczególnych przywilejów dla rodzin zastępczych.

Zakłada się, że realizacja Programu umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rodzinnej opieki zastępczej, co w konsekwencji doprowadzi do ograniczenia instytucjonalnych form opieki. Ma również

spowodować ograniczenie zjawiska sieroctwa społecznego na terenie Łodzi, poprzez kompleksowe i profesjonalne wsparcie rodziny i dziecka w środowisku.

W ramach programu realizowano 3 główne cele:

- I *Zapobieganie umieszczeniu dziecka w opiece zastępczej*
- II *Rozwój i wsparcie rodzin zastępczych*
- III *Powrót dziecka z opieki zastępczej do rodziny naturalnej*

▪ ***Cel I. Zapobieganie umieszczeniu dziecka w opiece zastępczej***

Adresatami podejmowanych działań były rodziny z „grupy ryzyka”, tj. rodziny z dziećmi, w których występują czynniki upośledzające prawidłowe wykonywanie funkcji rodzicielskich. W obszarze tym kładło się szczególny nacisk na profesjonalną, kompleksową pracę z rodziną w jej środowisku naturalnym. Zakładane było wzmocnienie rodziny jako pierwszego ogniwa systemu opieki nad dzieckiem.

W zakresie *Celu I* podjęto działania wspomagające i wspierające rodzinę w jej środowisku naturalnym m.in. poprzez:

- Kontynuowanie w każdej Filii MOPS stałej pracy z rodzinami zagrożonymi umieszczeniem dzieci w formach opieki zastępczej przez dwóch specjalistów: psychologa i pedagoga, którzy diagnozowali sytuację rodzin oraz współtworzyli plany pomocy, zawierali z rodzinami kontrakty socjalne, poprzez konsultacje, poradnictwo, doradztwo, udzielali rodzinom pomocy w pokonywaniu problemów wychowawczych, tworzyli zespoły interdyscyplinarne ds. oceny sytuacji rodziny. Specjalistycznym wsparciem objęto **506** rodzin i udzielono **2.849** porad i konsultacji.
- Zatrudnienie w każdej Filii MOPS dwóch specjalistów pracy z rodziną, którzy pełnili rolę asystenta rodziny. Asystenci rodziny kierowani byli do rodzin zagrożonych umieszczeniem dziecka w zastępczych formach opieki oraz rodzin, do których dziecko powróciło z zastępczej formy opieki. Asystenci rodziny m.in. kształtowali w rodzinach umiejętności racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, wyrabiania nawyku dbałości o czystość mieszkania i higienę osobistą, wspierali rodziny w uzyskaniu odpowiednich kwalifikacji zawodowych, zdobyciu zatrudnienia, stymulowali do samodzielnego załatwiania spraw urzędowych. Wsparciem asystenta rodziny objęto **121** rodzin.
- Organizowanie i udzielanie interdyscyplinarnej pomocy w środowisku, świadczonej przez pedagogów ulicy. Dzieci były włączane w działalność społeczną, uczono je współpracy i współdziałania. Oddziaływania miały m.in. na celu wzmocnienie u dzieci poczucia własnej wartości, odbudowanie relacji i więzi dziecko – rodzice, rozwój zainteresowań i umiejętności aktywnego spędzania wolnego czasu. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyło **158** dzieci.
- Uruchomienie w każdej dzielnicy placówki wsparcia dziennego czynnej do godz. 19-tej. W minionym roku funkcjonowało **46** placówek wsparcia dziennego w tym: **24** świetlice środowiskowe i **22** ogniska wychowawcze. W **16** placówkach wydłużono czas pracy do godz. 19-tej, natomiast 4 pracowały również w soboty. W funkcjonujących placówkach wsparcia dziennego opieką objętych zostało **2.815** dzieci.
- Objęcie całodobową opieką dzieci znajdujących się w sytuacji kryzysowej tj. zapewnienie miejsca noclegowego w hostelu działającym przy placówce wsparcia dziennego. Hostel dysponował 4 miejscami rotacyjnymi. Wsparcie w tej formie opieki uzyskało **22** dzieci.
- Opracowanie i wprowadzenie zasad priorytetowego przyjmowania dzieci z „grupy ryzyka” do przedszkoli miejskich i poradni psychologiczno-pedagogicznych. Na wniosek pracownika socjalnego i za zgodą rodziców **251** dzieci z tych środowisk uczestniczyło w zajęciach przedszkolnych, a **144** uzyskało specjalistyczną pomoc w poradniach.
- Podniesienie kompetencji pracowników oświaty w zakresie pracy profilaktycznej, uwzględniającej współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Wydział Edukacji UMŁ realizację tego zadania powierzył 3 organizacjom pozarządowym. Tematyka szkoleń obejmowała zasady współpracy z organizacjami pozarządowymi i pracownikami socjalnymi,

w zakresie podnoszenia umiejętności wychowawczych w pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami. Łącznie w szkoleniach wzięło udział ponad **250** nauczycieli .

- Zwiększenie efektywności oddziaływań pracowników socjalnych pracujących z rodzinami z „grupy ryzyka” poprzez zorganizowanie specjalistycznego szkolenia w zakresie metod i technik pracy z rodziną dysfunkcyjną. W szkoleniu udział wzięło **40** rejonowych pracowników socjalnych. Szkolenie przeprowadzili specjaliści z *Archidiecezjalnego Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w Łodzi*.

▪ **Cel II. Rozwój i wsparcie rodzin zastępczych**

Adresatami podejmowanych działań byli kandydaci do pełnienia funkcji niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych oraz już funkcjonujące rodziny zastępcze. W obszarze tym kładziono szczególnie nacisk na promocję rodzicielstwa zastępczego wśród mieszkańców Łodzi, szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, a także pozyskanie przywilejów dla funkcjonujących rodzin zastępczych.

W zakresie *Celu II* zostały podjęte następujące działania:

- Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny adopcyjne i zastępcze prowadzone przez 3 niepubliczne ośrodki adopcyjno - opiekuńcze. Przeszkolonych zostało **146** rodzin na kandydatów na rodziny zastępcze i adopcyjne.
- Kontynuowanie współpracy z zawodowymi rodzinami zastępczymi na podstawie zawartych z MOPS umów zleceń, w tym: z **25** zawodowymi niespokrewnionymi z dzieckiem rodzinami zastępczymi o charakterze pogotowia rodzinnego, w których umieszczono **131** dzieci, z **14** zawodowymi niespokrewnionymi z dzieckiem wielodzietnymi rodzinami zastępczymi, w których opiekę znalazło **66** dzieci oraz z **6** zawodowymi niespokrewnionymi z dzieckiem specjalistycznymi rodzinami zastępczymi, wychowującymi **8** niepełnosprawnych dzieci.
- Organizowanie dla rodzin zastępczych poradnictwa rodzinnego, grup wsparcia i superwizje. Łącznie tymi formami wsparcia objęto **61** rodzin zastępczych i **2** rodzinne domy dziecka.
- Organizowanie zajęć terapeutycznych dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (pomoc psychologiczna i pedagogiczna realizowana w ramach zajęć indywidualnych i grupowych). W zajęciach tych uczestniczyło łącznie **34** dzieci.
- Zapewnienie bezpłatnego przejazdu na liniach komunikacji miejskiej dzieciom wychowującym się w rodzinach zastępczych posiadających czworo i więcej dzieci.
- Zapewnienie **88** dzieciom z rodzin zastępczych, w których wychowuje się troje i więcej dzieci, dofinansowania do zorganizowanych form wypoczynku letniego (500 zł na każde dziecko).
- Zwiększenie efektywności pracy i rozwoju zawodowego pracowników pomocy społecznej współpracujących z rodzinami zastępczymi poprzez umożliwienie **40** pracownikom socjalnym uczestnictwa w superwizji prowadzonej przez licencjonowanych superwizorów oraz **50** pracownikom odbycie cyklu szkoleń z zakresu wsparcia i współpracy z rodziną zastępczą, prowadzonych przez *Towarzystwo „Nasz Dom”*.
- Prowadzenie kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze. Zadanie to realizowały 2 podmioty: *Centrum Służby Rodzinie oraz Fundacja „Happy Kids”*.
  - **Centrum Służby Rodzinie** wydrukowało **300** sztuk kalendarzy na rok 2010 „Nie chcę rosnać w domu dziecka. Potrzebuję Rodziny. Zostań rodzicem zastępczym” (na kalendarzu zamieszczono adresy wszystkich ośrodków adopcyjno-opiekuńczych szkolących kandydatów na rodziców zastępczych na terenie Łodzi). Kalendarze zostały przekazane m.in. do USC, szpitali, rejonowych poradni lekarskich, sądów rodzinnych.
  - **Fundacja „Happy Kids”** prowadziła kampanie społeczne promującą rodzicielstwo zastępcze na terenie Łodzi pod nazwą „Przytul. Zostań rodzicem zastępczym”. Kampania skierowana była do lokalnej społeczności w skali masowej poprzez: opracowanie plakatu, który wystawiony był we wszystkich dzielnicach w formie wielkoformatowych billboardów, w centrum miasta oplakatowane zostały przystanki

tramwajowe, plakat umieszczony został również na tramwajach (w sumie było **112** jednolitych nośników). Przeprowadzono fokusową kampanię internetową, zorganizowano piknik lotniczy „Rodzina pod skrzydłami”, w którym wzięło udział ok. **1.500** osób, zorganizowano konferencję „Stop zmarnowanym szansom”, w której udział wzięło ponad **90** przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się rodzicielstwem zastępczym, zorganizowano galę noworoczno-gwiazdkową w teatrze V6, dla dzieci objętych różnymi formami pieczy zastępczej oraz ich opiekunów (łącznie **300** osób).

Ponadto zorganizowane zostały konferencje prasowe, inicjowano powstanie audycji informacyjnych w TVP 3, TV Toya, Telewizji RetSat, TVN oraz w licznych rozgłośniach radiowych m.in.: Radio Łódź, Radio Vox, Radio Parada, Radio Planeta, Radio Niepokalanów, Radio TOK FM. Ukazało się wiele artykułów w prasie krajowej i lokalnej na temat idei rodzicielstwa zastępczego.

- Prezentowanie i upowszechnianie celów i zadań Programu przez pracowników MOPS na konferencjach: „Rodzinne formy opieki zastępczej - szanse i zagrożenia w procesie wspierania rozwoju młodego człowieka i przygotowania do odpowiedzialności w życiu dorosłym” w Krakowie oraz „Stawiam na rodzinę” zorganizowaną przez RCPS w Łodzi.

▪ **Cel III. Powrót dziecka z opieki zastępczej do rodziny naturalnej**

Adresatami podejmowanych działań były rodziny, których dzieci przebywały w zastępczych formach opieki. Rodziny, których dzieci opuszczały zastępcze formy opieki i powracały do rodziny naturalnej wymagały systematycznego, długoterminowego, specjalistycznego wsparcia w celu pełnej reintegracji rodziny.

W minionym roku kontynuowano działania zmierzające do unormowania sytuacji życiowej rodziny, umożliwiające jej trwałą reintegrację oraz objęcie systematycznym, długoterminowym, specjalistycznym wsparciem w pełnieniu ról rodzicielskich poprzez:

- Prowadzenie działań terapeutyczno-edukacyjnych z rodzinami, których dzieci czasowo umieszczone były w opiece zastępczej. W ramach tego działania ośrodki adopcyjno-opiekuńcze pracowały z **403** rodzinami naturalnymi.
- Prowadzenie działań terapeutyczno-edukacyjnych z rodzinami, których dzieci umieszczone były w opiece zastępczej poprzez organizowanie turnusu edukacyjno-terapeutycznego. W turnusie udział wzięło **7** rodzin, których dzieci przebywały w opiece zastępczej. W przypadku **6** rodzin na turnus wyjechały matki, w jednym przypadku – obydwie rodziców, w jednym przypadku samotny ojciec. W turnusie uczestniczyło **17** dzieci w wieku od 1 do 14 lat. W trakcie turnusu rodziny uczestniczyły w zajęciach mających na celu wykształcenie prawidłowych postaw rodzicielskich.
- Przeszkolono **32** realizatorów metody obejmującej procedury i procesy pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji w zakresie umiejętności towarzyszenia i utrzymywania relacji z rodziną wieloprotblemową i zmarginalizowaną, rozpoznawania i diagnozowania problemów rodziny w zakresie asysty, edukacji, treningu, terapii rodzinnej i psychoterapii, terapii uzależnień - motywowania klientów/podopiecznych do podejmowania zmian.
- Utworzenie grupy wsparcia dla **10** asystentów rodziny, w ramach której organizowano cyklicznie wewnętrzną superwizję.

Wymierne efekty wdrożenia programu w 2009 r. to:

- spadek liczby postanowień sądów rodzinnych umieszczających dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych z **441** w 2008 r. do **435**,
- utworzenie **4** zawodowych rodzin zastępczych, w których opiekę i wychowanie znalazło **8** dzieci w tym dwoje niepełnosprawnych,
- utworzenie **127** spokrewnionych i niespokrewnionych rodzin zastępczych,
- skierowanie **136** dzieci do rodzin adopcyjnych,
- powrót **114** dzieci z zastępczych form opieki do środowiska rodzinnego,

- zwiększenie kompetencji pracowników socjalnych, asystentów rodzinnych i nauczycieli w zakresie pracy z rodziną naturalną i zastępczą poprzez ich udział w specjalistycznych szkoleniach.

2.1.7 Praca socjalna

Osoby zgłaszające się do MOPS korzystały z pomocy świadczonej przez pracowników socjalnych w ramach **pracy socjalnej**, rozumianej jako działalność skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania.

Wsparcia tego, pracownicy socjalni udzielali w ramach własnych kompetencji - w formie porad, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych, pomocy w utrzymywaniu kontaktów z otoczeniem itp. Przekazywali również informacje gdzie i do jakiej instytucji lub organizacji można się zwrócić w celu uzyskania odpowiedniej formy pomocy.

Ogółem w ciągu roku pracą socjalną objętych było **33.541** rodzin (**60.064** osoby w tych rodzinach), w tym z **398** rodzinami praca socjalna prowadzona była w oparciu o **kontrakt socjalny**.

2.2 Pomoc stacjonarna

2.2.1 Domy Pomocy Społecznej

Osoby, które z powodu zaawansowanego wieku lub określonego typu schorzeń nie mogły funkcjonować w środowisku korzystały z pomocy świadczonej w **11** domach pomocy społecznej prowadzonych przez Miasto, w tym:

- 4 – dla osób w podeszłym wieku (352 miejsca),
- 3 – dla osób przewlekle somatycznie chorych (829 miejsc),
- 2 – dla osób przewlekle psychicznie chorych (331 miejsc),
- 2 – dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie (209 miejsc).

Liczba miejsc – wg. stanu na dzień 31.12.2009 r.

W ciągu roku dps-y dysponowały ogółem **1.739** miejscami. Z uwagi na konieczność dostosowania liczby mieszkańców do powierzchni mieszkalnej w placówkach, określonej w przepisach dotyczących standaryzacji dps, w trakcie roku w 3 placówkach zmniejszono liczbę miejsc łącznie o 18. W związku z powyższym na ostatni dzień 2009 r. łączna liczba miejsc w dps wynosiła **1.721**.

Domy pomocy społecznej, zgodnie z założeniami, miały za zadanie zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych, edukacyjnych, społecznych i religijnych przebywających w nich podopiecznych, przy uwzględnieniu wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Tak jak w poprzednich latach zapewniały, oprócz miejsca zamieszkania, wyżywienia i odzieży także opiekę, pielęgnację i pomoc w podstawowych czynnościach życiowych. Świadczyły usługi wspomagające, polegające na prowadzeniu terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności i zaspokajaniu potrzeb religijnych i kulturalnych. Podejmowały działania zmierzające do usamodzielnienia mieszkańców, w miarę ich możliwości. Kładły także nacisk na utrzymywanie i rozwijanie przez podopiecznych kontaktów z rodziną i środowiskiem.

W przypadku dzieci placówki świadczyły również usługi w zakresie potrzeb edukacyjnych. Podopieczni mieli możliwość nauki i uczestnictwa w zajęciach rewalidacyjnych. Istotną metodą edukacyjną było uczenie i wychowywanie przez doświadczenia życiowe.

W minionym roku w domach pomocy społecznej prowadzonych przez Miasto przebywały rotacyjnie **1.942** osoby. Ponadto **135** mieszkańcom Łodzi zapewniono miejsce w dps na terenie innych powiatów.

Z uwagi na strukturę wieku mieszkańców Łodzi, zapotrzebowanie na miejsca w tego typu placówkach jest bardzo duże. Wg stanu na dzień 31.12.2009 r. na umieszczenie oczekiwały 804 kolejne osoby.

2.2.2 Całodobowe Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze

Dzieci i młodzież pozbawiona częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej objęta była pomocą stacjonarną świadczoną w 14 całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto, w tym w:

- 9 Domach Dziecka – placówkach socjalizacyjnych (335 miejsc),
- 1 Domu Dziecka dla Małych Dzieci – placówce wielofunkcyjnej (97 miejsc),
- 2 Pogotowiach Opiekuńczych - placówkach interwencyjnych (69 miejsc),
- 2 Rodzinnych Domach Dziecka - placówkach rodzinnych (16 miejsc).

Ogółem placówki dysponowały 517 miejscami.

Placówki zapewniały dzieciom i młodzieży ciągłą lub okresową opiekę. Zabezpieczały wychowankom możliwość zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych i rozwojowych. Współdziałały również z rodzinami dzieci w zakresie powrotu wychowanków do środowiska.

We wszystkich placówkach realizowane były programy, przeznaczone:

- dla wychowanków np. wchodzących w okres dojrzewania, w wieku przedszkolnym, usamodzielniających się, zagrożonych demoralizacją i uzależnieniem, pragnących rozwijać swoje uzdolnienia artystyczne, z problemami logopedycznymi, deficytami w rozwoju emocjonalnym, pragnących nawiązać kontakt z dziećmi głuchoniemymi. Głównym celem programów było nauczenie dzieci radzenia sobie z negatywnymi emocjami, uczenia samodzielności w dorosłym życiu, usuwanie wad postawy i wymowy, rozwijanie talentów, budzenie uczuć empatycznych, przeciwstawianie się negatywnym wpływom rówieśników, przeciwdziałanie uzależnieniom itp.,
- dla rodziców dzieci umieszczonych w placówkach - przede wszystkim w zakresie wzmocnienia więzi pomiędzy rodzicami a dzieckiem oraz motywowania rodziców do ustabilizowania własnej sytuacji i dokonania zmiany stylu życia - umożliwiając tym samym powrót dziecka do rodziny.

Wychowankowie oraz rodzice dzieci przebywających w placówkach brali również udział w programach organizowanych przez inne podmioty np. przez.:

- *Rotary District 2230 oraz Rotary Club Łódź 4 Kultury* – program dotyczył wymiany zagranicznej młodzieży. Dzieci mogły poznać inne kraje, ich kulturę, uczyć się języków,
- *DESOTO* – program miał na celu wyrównanie szans edukacyjnych z zakresu matematyki,
- *Centrum Wspierania Rozwoju w Łodzi* – wychowankowie biorący udział w programie nabywali umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych oraz mieli możliwość ukończenia kursów zawodowych,
- *Fundację Edukacja dla Demokracji* – celem programu było przybliżenie wiedzy o wybranych krajach Globalnego Południa oraz pokazanie różnorodności ich kultur, wskazanie mechanizmów stereotypizacji i niebezpieczeństw z nią związanych,
- *Centrum Edukacji Językowej „Milton”* – w ramach programu uczono języka angielskiego,
- *Łódzkie Towarzystwo Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa”* – program kierowany był do rodziców dzieci umieszczonych w placówkach i miał na celu zdobycie przez nich kompetencji wychowawczych, rozumienia potrzeb dzieci, poszukiwania sposobu radzenia sobie z problemami,
- *Centrum Doradztwa Gospodarczego Sp.z o.o.* – program miał na celu przygotowanie zawodowe wychowanków powyżej 15 roku życia oraz udzielenie im wsparcia psychologicznego.

Pracę wychowawców i opiekunów dziecięcych zatrudnionych w publicznych całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych wspierali wolontariusze. W 2009 r. 30 osób w ramach wolontariatu stale współpracowało z placówkami, a 82 okresowo.

W 2009 r. w placówkach przebywało rotacyjnie **925** wychowanków. Ponadto **72** łódzkich dzieci przebywało w placówkach na terenie innych powiatów.

Mimo intensywnych działań propagujących rodzicielstwo zastępcze wg. stanu na dzień 31.12.2009 r. na miejsce w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego. oczekiwało **142** dzieci.

2.2.3 *Mieszkania chronione prowadzone przez publiczne placówki opiekuńczo-wychowawcze*

W 2009 r. 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze prowadziły **5** mieszkań chronionych na 16 miejsc:

- Dom Dziecka Nr 4 w Łodzi – prowadził 4 mieszkania, mieszczące się w Łodzi przy ul. Wólczańskiej 251, które dysponowały 8 miejscami koedukacyjnymi,
- Dom Dziecka Nr 5 w Łodzi – prowadził 1 mieszkanie mieszczące się na terenie Domu Dziecka Nr 5 przy ul. Małachowskiego 74, które dysponowało 8 miejscami koedukacyjnymi.

W ciągu roku w mieszkaniach przebywało 18 byłych wychowanków Domów Dziecka, którzy oczekiwali na przydział lokalu mieszkalnego.

2.2.4 *Pododdział Preadopcyjny*

W 2009 roku MOPS kontynuował współpracę z II Szpitalem Miejskim im.L.Rydygiera w Łodzi w zakresie prowadzenia **Pododdziału Preadopcyjnego**, do którego przyjmowane były „dzieci niechciane” – porzucone lub pozostawione przez matki w szpitalach położniczych z terenu Łodzi. Pododdział dysponował 10 miejscami. Prowadził działalność w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych dzieci, w tym zabezpieczał kompleksową opiekę medyczną, ściśle współpracował z ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi oraz innymi instytucjami zajmującymi się opieką nad dzieckiem, a także z rodzinami naturalnymi, zastępczymi i adopcyjnymi.

W minionym roku w Pododdziale przebywały **62** noworodki urodzone i pozostawione zarówno w II Szpitalu Miejskim, jak i w oddziałach położniczych innych łódzkich szpitali. Decyzją Sądu Rodzinnego 38 noworodków przebywających w Pododdziale przekazanych zostało do rodzin adopcyjnych, 12 zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego, 4 powróciły do rodziny naturalnej, 2 zostały umieszczonych w Domu Dziecka dla Małych Dzieci, a 6 pozostało w Pododdziale.

W 2009 r. funkcjonowanie Pododdziału Preadopcyjnego zostało objęte przygotowaniem i wdrożeniem Systemu Zarządzania Jakością w II Szpitalu Miejskim im. dr L. Rydygiera w Łodzi, co potwierdzono przyznaniem Certyfikatu Jakości zgodnie z wymogami normy EN ISO 9001:2008 na okres trzech lat od dnia 20 listopada 2009 r. do dnia 19 listopada 2012 r.

2.2.5 *Dom Międzypokoleniowy „Bednarska”*

W 2009 roku kontynuował swoją działalność **Dom Międzypokoleniowy „Bednarska”**, placówka utworzona w ramach projektu **„Porozumienie i pojednanie z miastami partnerskimi w środkowej i wschodniej Europie”** (uroczyste otwarcie Domu odbyło się 1 września 2004 r.).

W budynku przy ul. Bednarskiej 15a, w którym mieści się Dom Międzypokoleniowy, funkcjonowały równolegle: Dom Dziecka nr 9, filia Domu Dziennego Pobytu oraz *„Dom Pamięci i Przyszłości”* prowadzony przez Stowarzyszenie Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę.

- **Dom Dziecka nr 9** zabezpieczał opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej. W analizowanym okresie przebywało w nim rotacyjnie **46** wychowanków.
- **Dom Dziennego Pobytu** dysponował 15 miejscami organizacyjnymi (rotacyjnie korzystało **19** osób). Stwarzał osobom starszym i samotnym warunki umożliwiające przezwyciężenie samotności i izolacji społecznej. W placówce podejmowane były działania aktywizujące osoby starsze, zarówno ruchowo jak i intelektualnie.

W ciągu roku koncentrowano się na działaniach integrujących pokolenia – wspólnych zabawach, spotkaniach wynikających z tradycji i świąt oraz wycieczkach. Zorganizowano między innymi turniej gier planszowych, turniej piosenki „Śpiewać każdy może”, warsztaty plastyczno-muzyczne oraz wycieczki: do Uniejowa, Kluków, Władysławowa, Biskupina, Drzewocin, nad Zalew Sulejowski.

- Członkowie **Stowarzyszenia Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę** w ramach „**Domu Pamięci i Przyszłości**” zorganizowali **14** spotkań z młodzieżą, **26** spotkań z członkami Stowarzyszenia oraz liczne sympozja (ogółem w spotkaniach wzięło udział ok. **780** osób). W dniach 14-15 stycznia 2009 r. odbyło się spotkanie członków Stowarzyszenia z Panem Jensem Vitzkie i Panem Piotrem Salszy - scenarzystą i reżyserem projektu filmowego p.t. „Dzieci sprawców – dzieci ofiar”. Projekt został zrealizowany przy współudziale członków Stowarzyszenia, a premierowy pokaz filmu miał miejsce w Muzeum Kinematografii w sierpniu 2009 r.

W minionym roku na terenie placówki dwukrotnie przyjmowano delegacje zagraniczne:

- w m-cu lipcu 2009 r. placówkę odwiedziła grupa z Niemiec (osoby w wieku 22 – 60 lat, zajmujące się organizacją czasu młodzieży),
- w m-cu sierpniu 2009 r. placówkę wizytowała Pani Gabriele Müller-Trimbusch – Burmistrz Miasta Stuttgart.

3. Zespół do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych

Zespół do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych działający w ramach struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej kontynuował realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków Miasta (Miasto dofinansowało koszty funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej).

Zadaniami tymi było:

- dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i sprzętu rehabilitacyjnego,
- dofinansowanie do pokrycia kosztów usuwania barier osobom niepełnosprawnym w komunikowaniu się, technicznych i architektonicznych,
- dofinansowanie organizacjom pozarządowym realizującym zadania na rzecz osób niepełnosprawnych kosztów organizacji zajęć i imprez sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych,
- finansowanie i nadzór nad działalnością Warsztatów Terapii Zajęciowej.

W 2009 r. przyjęto i zarejestrowano ogółem **12.250** wniosków o dofinansowanie określonej formy pomocy, tj. o 5.265 tj. mniej niż w roku 2008 (- 30%).

Ze świadczeń zrealizowanych przez Zespół w zakresie rehabilitacji społecznej skorzystało ogółem **6.485** mieszkańców Łodzi, w tym:

- **1.414** otrzymało dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych,
- **3.159** otrzymało dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych (łóżka rehabilitacyjne, rowery rehabilitacyjne, aparaty słuchowe, urządzenia do światłolecznictwa, protezy, buty ortopedyczne, cewniki, inhalatory, pielucho-majtki itp.),
- **191** otrzymało dofinansowanie do zakupu sprzętu umożliwiającego pokonywanie barier w komunikowaniu się oraz barier technicznych (zakup komputerów i oprogramowania, sprzętu nagłaśniającego, wymiana kuchenek z gazowych na elektryczne itp.),
- **64** skorzystały z dofinansowania kosztów likwidacji barier architektonicznych (adaptacja łazienek i toalet, poszerzanie ościeżnic wejściowych, instalowanie pochylni dla wózków inwalidzkich, montaż podnośników, montaż uchwyty itp.),
- **1.367** osób uczestniczyło w imprezach kulturalnych, turystycznych i rekreacyjnych dofinansowanych ze środków PFRON,

- **276** mieszkańców Łodzi i **14** mieszkańców sąsiednich powiatów uczestniczyło w 9 Warsztatach Terapii Zajęciowej. Ponadto 46 niepełnosprawnych łodzian uczestniczyło w WTZ działających na terenie Zgierza i Pabianic.

Wydatki poniesione na rehabilitację społeczną wyniosły ogółem **11.494.672 zł**, w tym 11.064.355 zł. ze środków PFRON i 430.317 zł ze środków Miasta.

III. Orzekanie o niepełnosprawności

W 2009 r. do Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności działającego przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej wpłynęło ogółem **16.076** wniosków od mieszkańców Łodzi dotyczących ustalenia niepełnosprawności (liczba wniosków porównywalna była z rokiem 2008, w którym wpłynęło 16.058 wniosków), w tym 14.689 wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności i 1.387 wniosków dotyczących ustalenia niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia.

Składy Orzekające na odbytych posiedzeniach wydały ogółem **16.065** orzeczeń. W ciągu roku Zespół wystawił również 6.403 legitymacje osobom niepełnosprawnym – potwierdzające fakt bycia niepełnosprawnym.

Na realizację zadań Zespołu wydatkowano **1.421.205 zł** tj. o 37.649 zł więcej w stosunku do 2008 r., w którym wydatki wynosiły 1.383.556 zł (wzrost o 2,7%).

IV. Współdziałanie MOPS z podmiotami niepublicznymi realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej

Działając w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy, tj.:

- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o *pomocy społecznej* (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) oraz
- ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. Nr 19 poz. 117 z późn. zm.),

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował z szeregiem podmiotów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, powierzając im realizację niektórych zadań z zakresu pomocy społecznej.

W roku 2009 podmiotom niepublicznym (**50**, w tym 47 organizacjom pozarządowym) powierzył w ramach zawartych umów realizację następujących zadań:

Opieka nad rodziną i dzieckiem

1. Prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa.
2. Tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie: „Punkt wsparcia „Przystanek 13” dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych z dzielnicy Łódź-Bałuty”, „Środowiskowy program pomocy pedagogicznej i wsparcia dla rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego „Pedagog Rodzinny”.
3. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych (wsparcia dziennego, socjalizacyjnych, rodzinnych).
4. Prowadzenie wojewódzkiego banku danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie i kandydatach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz o rodzinach zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka.
5. Prowadzenie mieszkań chronionych dla byłych wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych.
6. Prowadzenie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.
7. Zorganizowanie obchodów Łódzkich Dni Rodziny.

8. Zadania wynikające z Programu Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego:
- prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych,
  - prowadzenie hostelu przy placówce opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego dla dzieci znajdujących się w sytuacji kryzysowej,
  - prowadzenie Biura Pośrednictwa Pracy dla Wolontariuszy,
  - odpowiednie przygotowanie pedagogów do podjęcia funkcji pedagogów ulicy – szkolenie kwalifikacyjne,
  - prowadzenie i organizowanie interdyscyplinarnej pomocy w środowisku przez pedagogów ulicy w każdej dzielnicy, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk docelowych, w tym superwizja pedagogów ulicy,
  - przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń dla pracowników pomocy społecznej pracujących z rodzinami z „grupy ryzyka”,
  - przeprowadzenie kampanii społecznych promujących rodzicielstwo zastępcze,
  - organizowanie zajęć terapeutycznych dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
  - organizowanie dla rodzin zastępczych poradnictwa rodzinnego, grup wsparcia i superwizji,
  - organizowanie specjalistycznych szkoleń dla pracowników pomocy społecznej w zakresie wsparcia i współpracy z rodziną zastępczą,
  - prowadzenie superwizji dla pracowników socjalnych pracujących z rodzinami zastępczymi,
  - szkolenia doskonalące dla realizatorów metody obejmującej procedury i procesy pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji: specjalistyczne dla realizatorów programu, systematyczna superwizja realizatorów,
  - prowadzenie działań terapeutyczno-edukacyjnych z rodzinami, których dzieci umieszczone są w opiece zastępczej poprzez organizowanie turnusów edukacyjno-terapeutycznych dla rodziców z dziećmi,
  - wsparcie wolontaryjne rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji socjalizacyjno-edukacyjnych (w ramach środków z rezerwy celowej budżetu Miasta),
  - rozwój profilaktyki niedostosowania społecznego i przeciwdziałania przestępczości wśród dzieci i młodzieży – *Punkt wsparcia „Przystanek 13 dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych na terenie miasta Łodzi”* (w ramach środków z rezerwy celowej budżetu Miasta).

Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku, leków oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym

9. Zapewnienie miejsc noclegowych w schroniskach i noclegowniach.
10. Prowadzenie świetlicy dla bezdomnych.
11. Prowadzenie punktu pomocy charytatywnej.
12. Prowadzenie programu osłonowego „*Autobus dla bezdomnych i potrzebujących*”.
13. Realizacja Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej - PEAD.

Organizowanie i świadczenie opieki osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, chorobę lub inne przyczyny, nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu

14. Prowadzenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
15. Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
16. Prowadzenie środowiskowych domów samopomocy.
17. Prowadzenie domów pomocy społecznej.
18. Prowadzenie domów dziennego pobytu.
19. Prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy.
20. Prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem alkoholu, przemocą domową i innymi czynnikami niszczącymi życie rodzinne i społeczne (zadanie realizowane w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)

21. Organizowanie i prowadzenie hosteli dla osób z problemem alkoholowym.
22. Organizowanie i prowadzenie banków żywności.
23. Prowadzenie jadłodajni i kuchni społecznych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin (dorosłych i dzieci).
24. Organizowanie i prowadzenie specjalistycznych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.
25. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrum integracji społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem substancji psychoaktywnych (zadanie realizowane w ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii)

26. Organizowanie i prowadzenie ośrodków rehabilitacyjno - readaptacyjnych dla osób uzależnionych i szkodliwie używających substancje psychoaktywne, które ukończyły program terapeutyczny.
27. Realizacja programów reintegracji zawodowej dla bezrobotnych osób uzależnionych lub szkodliwie używających substancje psychoaktywne, które ukończyły program terapeutyczny w zakładzie opieki zdrowotnej.
28. Realizacja programów reintegracji społecznej dla osób uzależnionych lub szkodliwie używających, które ukończyły program terapeutyczny.

Ad. 1 Prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa

W 2009 r. ww. zadanie realizowało 7 Podmiotów: *Stowarzyszenie Promocji Zdrowia i Psychoterapii, Centrum Służby Rodzinie, Caritas Archidiecezji Łódzkiej, Łódzkie Towarzystwo Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa”, Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii, Konwent Bonifratrów oraz Fundacja Pomocy Rodzinie „Opoka”,* które udzielały wsparcia rodzinom w kryzysie, porad psychologicznych, prawnych, rodzinnych, prowadziły terapię rodzinną, psychoedukację, programy edukacyjno-terapeutyczne itp.

Z ramach zadania pomocą objęto łącznie **13.233** osoby.

Ad. 2 Tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie: *Punkt wsparcia „Przystanek 13” dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych z dzielnicy Łódź-Bałuty oraz „Środowiskowy program pomocy pedagogicznej i wsparcia dla rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego „Pedagog Rodzinny”.*

- W 2009 r. program „Punkt wsparcia „Przystanek 13” dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych z dzielnicy Łódź-Bałuty” realizowany był na zlecenie Miasta przez *Caritas Archidiecezji Łódzkiej.* Program miał na celu dotarcie i udzielenie pomocy dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych - nawiązanie z nimi kontaktu, umożliwienie udziału w zajęciach edukacyjnych, terapeutycznych mających wpływ na ich rozwój intelektualny i emocjonalny, a także prowadzenie pracy z rodziną dziecka i wdrożenie podstawowych mechanizmów ułatwiających rodzinom funkcjonowanie w społeczeństwie.

W programie wzięło udział **45** dzieci.

- W okresie od lipca do grudnia 2009 r. „Środowiskowy program pomocy pedagogicznej i wsparcia dla rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego „Pedagog Rodzinny” realizowało *Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Łódzkiego Oddziału Regionalnego* z siedzibą w Łodzi przy ul. Tuwima 40. Program miał na celu zwiększenie poziomu umiejętności wychowawczych rodziców, uświadomienie potrzeb rodziny i możliwości ich osiągnięcia, zwiększenie umiejętności rozwiązywania problemów rodzinnych. W ramach zadania dokonano diagnozy sytuacji rodzinnej osób uczestniczących w programie, organizowano terapię rodzinną, motywowano rodziców, uczestniczono w planowaniu budżetu domowego, racjonalizacji potrzeb

i wydatków, prowadzono konsultacje i poradnictwo dla rodzin nie objętych bezpośrednio pomocą, organizowano wsparcie dla rodzin problemowych.

W programie wzięło udział **30** rodzin z 3 dzielnic: Polesia, Śródmieścia i Widzewa (łącznie **121** osób, w tym 21 mężczyzn, 29 kobiet i 71 dzieci).

Ad. 3 Prowadzenie **placówek opiekuńczo-wychowawczych** (wsparcia dziennego, socjalizacyjnych, rodzinnych).

W 2009 r. na zlecenie MOPS podmioty niepubliczne prowadziły:

- **29** placówek **wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży**, tj. **18** ognisk wychowawczych i **11** świetlic środowiskowych. Placówki te prowadziło 11 podmiotów m.in. *Towarzystwo Przyjaciół Dzieci*, *Caritas Archidiecezji Łódzkiej*, *Stowarzyszenie Centrum Wsparcia Terapeutycznego*. Placówki zapewniały m.in.: pomoc w rozwiązywaniu problemów szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, pomoc w nauce, zajęcia socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne, organizację czasu wolnego oraz dożywianie. W ciągu roku z placówek tych, przewidzianych ogółem na **1.105** miejsc skorzystało **1.895** dzieci.
- **2** placówki opiekuńczo-wychowawcze socjalizacyjne na 26 miejsc: **Dom Dziecka im. L.Meozzi** prowadzony przez *Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycieli Sióstr Salezjanek* (17 miejsc) i **Dom Dziecka dla Dzieci Chorych** prowadzony przez *Fundację „Dom w Łodzi”* (9 miejsc), zabezpieczające całodobową opiekę nad dziećmi, kształcenie i wyrównywanie opóźnień szkolnych. W placówkach tych w ciągu roku przebywało **33** dzieci;
- **4 rodzinne domy dziecka** (27 miejsc), w których przebywało **29** dzieci.

Ad. 4 Prowadzenie wojewódzkiego **banku danych** o dzieciach oczekujących na przysposobienie i kandydatach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz o rodzinach zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka.

Centrum Służby Rodzinie Archidiecezjalny Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy prowadziło **Wojewódzki Bank Danych** o dzieciach oczekujących na przysposobienie i kandydatach do sprawowania zastępczych form opieki i wychowania rodzinnego.

W 2009 r. w Banku Danych zarejestrowano **99** małoletnich zgłoszonych z województwa łódzkiego. W ciągu roku dla **50** małoletnich pozyskano rodzinę adopcyjną na terenie województwa i kraju, dla **4** ośrodki pozyskały rodziny we własnym zakresie, **6** małoletnich zostało przysposobionych przez zagraniczną rodzinę adopcyjną. **83** dzieci uzyskało kwalifikację do adopcji z przemieszczeniem poza granice kraju.

Ad. 5 Prowadzenie **mieszkań chronionych** dla byłych wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych.

W 2009 r. MOPS kontynuował ww. zadanie we współpracy z *Fundacją im. Joanny Bednarczyk* prowadzącą **Mieszkania Chronione** dla pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego (przy al. Unii 18 m. 5 – **4** miejsca dla dziewcząt oraz przy ul. Więckowskiego 51 m. 16 – **4** miejsca dla chłopców). W mieszkaniach przebywały osoby, które w oczekiwaniu na własny lokal przygotowywały się do samodzielnego życia. Otrzymywały wsparcie w integracji ze środowiskiem, a także pomoc i wsparcie psychologiczne, pedagogiczne oraz socjalne. W 2009 r. z możliwości pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało **8** osób (4 dziewczęta i 4 chłopców)

Ad. 6 Prowadzenie **domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży**

Na zlecenie Miasta *Centrum Służby Rodzinie* prowadziło **Dom Samotnej Matki im. Stanisławy Leszczyńskiej** przy ul. Nowe Sady 17, w którym oprócz całodobowej opieki i pomocy w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych i socjalnych, matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży uzyskiwały pomoc psychologa, korzystały z zajęć terapeutycznych, zostały przygotowane do świadomego i odpowiedzialnego macierzyństwa. Z pomocy Domu Samotnej Matki skorzystało **127** osób (59 kobiet, 68 dzieci).

Ad. 7 Zorganizowanie obchodów **Łódzkich Dni Rodziny**.

W dniach od 9 maja do 24 maja 2009 r. *Centrum Służby Rodzinie* zorganizowało **XVI Łódzkie Dni Rodziny**, w ramach których przeprowadzono warsztaty, konferencje oraz imprezy kulturalne mające na celu promocję prorodzinnych form pomocy, zapobieganie patologiom społecznym oraz uświadomienie wartości rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju i kształtowania wartości.

Ad. 8 Zadania wynikające z **Programu Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego**

▪ Prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych

Ośrodki Adopcyjno - Opiekuńcze na zlecenie Miasta prowadziły działalność diagnostyczno-konsultacyjną, m.in. w zakresie pozyskiwania, szkolenia i kwalifikowania osób zgłaszających gotowość prowadzenia rodzinnej opieki zastępczej, szkolenia i wspierania psychologiczno-pedagogicznego osób prowadzących rodzinną opiekę zastępczą oraz rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w rodzinnych formach opieki zastępczej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych itp..

W 2009 r. MOPS powierzył ww. zadanie 4 podmiotom: *Centrum Służby Rodzinie* prowadzącemu *Archidiecezjalny Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy, Oddziałowi Terenowemu Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „SZANSA”*, w ramach którego działał Ośrodek Rodzin Zastępczych, *Oddziałowi Regionalnemu Towarzystwa Przyjaciół Dzieci*, w ramach którego działał Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy oraz *Łódzkiemu Towarzystwu Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa”* prowadzącemu Ośrodek Rodzin Zastępczych. Ośrodki pracowały z **403** rodzinami naturalnymi, **268** rodzinami zastępczymi oraz z **201** rodzinami adopcyjnymi.

Ośrodki przeszkoliły i zakwalifikowały do pełnienia różnych form opieki zastępczej **146** rodzin, w tym 115 na rodziny adopcyjne i 31 na rodziny zastępcze.

W wyniku podjętych przez Ośrodki działań w ciągu roku umieszczono w rodzinach ogółem **194** dzieci, w tym: 136 w rodzinach adopcyjnych, 15 w rodzinach zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem, 13 w rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem oraz 30 w zawodowych formach opieki zastępczej.

▪ Prowadzenie **hostelu przy placówce opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego dla dzieci znajdujących się w sytuacji kryzysowej**

Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki Sióstr Salezjanek prowadziło przy placówce opiekuńczo – wychowawczej wsparcia dziennego (ul. Brauna 5) hostel dla dzieci znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Dzieci miały zapewnioną opiekę zdrowotną, terapeutyczną, edukacyjną, bytową, wyżywienie, a także w miarę możliwości odzież, obuwie itp. W ciągu roku w hostelu przebywało **22** dzieci.

▪ Prowadzenie **Biura Pośrednictwa Pracy dla Wolontariuszy**

W 2009 r. w ramach zadania MOPS podjął współpracę z 2 Podmiotami: *Stowarzyszeniem Młodzieży i Osób z Problemami Psychicznymi, ich Rodzin i Przyjaciół „POMOST”* z siedzibą przy ul. Próchnika 7 oraz *Caritas Archidiecezji Łódzkiej* z siedzibą w Łodzi przy ul. Gdańskiej 111. W ramach realizacji zadania Podmioty zobowiązane były m.in. do promocji idei wolontariatu, pozyskiwania i szkolenia wolontariuszy dla organizacji pozarządowych i podmiotów działających w zakresie pomocy społecznej na terenie Łodzi, monitorowania pracy wolontariuszy.

- *Stowarzyszenie Młodzieży i Osób z Problemami Psychicznymi, ich Rodzin i Przyjaciół „POMOST”* przeprowadziło 5 dwuczęściowych edycji szkoleń I stopnia, w których wzięło udział **50** osób oraz szkolenie II stopnia w formie specjalistycznych warsztatów, które ukończyło **9** wolontariuszy. W okresie sprawozdawczym w Bazie Danych Wolontariuszy zarejestrowanych było **171** osób.

- *Caritas Archidiecezji Łódzkiej* prowadził szkolenia I stopnia w formie wykładowej i praktycznej, oraz szkolenia II stopnia w formie stażu, wyjazdów szkoleniowo-integracyjne oraz spotkań konsultacyjnych. W 2009 r. podjęto współpracę z **227** wolontariuszami.

- Odpowiednie przygotowanie pedagogów do podjęcia funkcji pedagogów ulicy – szkolenie kwalifikacyjne

W okresie od czerwca do grudnia 2009 r. MOPS powierzył realizację zadania *Stowarzyszeniu „Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej – Łódź”* z siedzibą w Łodzi przy ul. Zielonej 13. W ramach zadania Podmiot pozyskał (przeprowadził kampanię rekrutacyjną w Wyższej Szkole Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, Akademii Humanistyczno–Ekonomicznej w Łodzi i na Uniwersytecie Łódzkim) i przygotowywał pedagogów do podjęcia funkcji pedagogów ulicy..

Pozyskano ogółem **18** osób, z których **15** osób podjęło pierwszy etap szkolenia w dwóch grupach. Ostatecznie, po zakończeniu szkolenia, do realizacji założeń praktycznych przystąpiło **12** studentów. Zrealizowano 8 projektów skierowanych do dzieci zamieszkałych przy ul. Pogonowskiego, Włókienniczej, Ogrodowej, Abramowskiego i Helskiej. Projektami zostało objętych **25** dzieci w wieku od 8 do 14 lat.

- Prowadzenie i organizowanie interdyscyplinarnej pomocy w środowisku przez pedagogów ulicy w każdej dzielnicy, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk docelowych, w tym superwizja pedagogów ulicy

W okresie od czerwca do grudnia 2009 r. MOPS powierzył realizację zadania *Stowarzyszeniu „Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej – Łódź”* z siedzibą w Łodzi przy ul. Zielonej 13. Podmiot w ramach zadania był zobowiązany do organizowania interdyscyplinarnej pomocy dzieciom w środowisku przez pedagogów ulicy. **Zadanie to realizowane było w rejonie ul. Helskiej.** Pedagog ulicy organizował zajęcia dla dzieci poza terenem zamieszkania minimum trzy razy w tygodniu. Dzieci uczestniczyły m.in. w takich zajęciach jak wyjście na basen, do kina, eksperymentarium, na ścianę wspinaczkową, do zoo. Pedagog ulicy animował również gry i zabawy integracyjne na terenie zamieszkania dzieci, które przyczyniły się do społecznej akceptacji pedagoga. Oddziaływaniem pedagoga ulicy objętych zostało **20** dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym. W trakcie realizowania projektu pedagodzy korzystali z opieki superwizyjnej w wymiarze 24 godzin.

- Przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń dla pracowników pomocy społecznej pracujących z rodzinami z „grupy ryzyka”

W 2009 r. ww. zadanie realizowało *Centrum Służby Rodzinie*, ul. Broniewskiego 1a. Przeprowadzone zostały szkolenia dla pięciu grup pracowników. Zajęcia prowadzone były w formie wykładów i warsztatów. Podczas zajęć poruszono zagadnienia związane z problematyką dysfunkcyjności (działanie na rzecz rodziny, wsparcie poradnictwo, profilaktyka). Przeszkolono łącznie **40** osób.

- Organizowanie zajęć terapeutycznych dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

W okresie od czerwca do grudnia 2009 r. zadanie realizowało *Stowarzyszenie Małych Dzieci* z siedzibą w Łodzi przy ul. Kopcińskiego 1/3 oraz *Oddział Terenowy Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa”* z siedzibą w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 17. W ramach zadania organizowano zajęcia terapeutyczne (indywidualne i grupowe z udziałem psychologa i pedagoga) dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. W ramach zajęć uczono dzieci m.in. radzenia sobie z problemami emocjonalnymi związanymi ze zmianą środowiska rodzinnego, podejmowano próby redukcji opóźnień i deficytów rozwojowych itp. W zajęciach tych uczestniczyło łącznie **34** dzieci.

- Organizowanie dla rodzin zastępczych poradnictwa rodzinnego, grup wsparcia i superwizji

Realizację zadania MOPS powierzył *Łódzkiemu Towarzystwu Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa”* z siedzibą w Łodzi przy ul. Piłarskiego 12. Towarzystwo zobowiązane było do wspierania rodzin zastępczych poprzez udzielanie porad prawnych, psychologicznych, rodzinnych oraz do prowadzenia grup wsparcia, treningu umiejętności, instruktazu i in. dla rodzin uczestniczących w zadaniu.

Łącznie opieką objęto **61** rodzin zastępczych oraz opiekunów i dzieci z 2 rodzinnych domów dziecka. Część rodzin uczestniczyła w kilku formach pomocy równocześnie - zgodnie z potrzebami np. z konsultacji rodzinnej i terapii pedagogicznej albo z pomocy psychologicznej dla nastolatka

i porady prawnej dla opiekuna czy terapii pedagogicznej dla dzieci i instruktazu dla opiekuna/rodzica.

- Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla pracowników pomocy społecznej w zakresie wsparcia i współpracy z rodziną zastępczą

Realizację szkolenia pracowników pomocy społecznej w zakresie wsparcia i współpracy z rodziną zlecono Towarzystwu „Nasz Dom” z siedzibą w Warszawie przy Al. Zjednoczenia 34. Zakres tematyczny szkolenia obejmował m.in.: praktyczne narzędzia pracy z rodziną (genogram), analizę mocnych stron i potrzeb rodzin i dzieci, analizę przyczyn kryzysu, zagadnienia więzi i ich zaburzeń, poszukiwanie zasobów rodziny i tworzenie sieci wsparcia, wprowadzenie do pracy z przypadkiem i zasady superwizji.

Szkolenie odbywało się w 2 grupach (w każdej po 25 osób). Cykl szkoleniowy dla każdej grupy obejmował 3 sesje szkoleniowe trwające trzy dni. Ze szkolenia skorzystało **50** pracowników pomocy społecznej.

- Prowadzenie superwizji dla pracowników socjalnych pracujących z rodzinami zastępczymi

W 2009 r. ww. zadanie MOPS powierzył Centrum Terapii Krótkoterminowej z siedzibą w Łodzi przy ul. Dowborczyków 15 lok. 2a. Celem superwizji był systematyczny monitoring bieżącej pracy pracowników socjalnych w odniesieniu do kryteriów efektywności oraz norm zawodowych, systematyczne korygowanie zachowań pracowników w relacji z podopiecznymi, pogłębianie wiedzy i umiejętności pracowników na tematy związane z realizacją zadań opiekuńczych i doradczych, wprowadzenie do pracy pracownika socjalnego narzędzi dotyczących motywowania podopiecznych do zmiany oraz refleksji nad tą tematyką w oparciu o metodę superwizji, zmniejszenie obciążenia zawodowego pracowników i zapobieganie zjawiska „wypalenia zawodowego”.

Z superwizji skorzystało **40** pracowników pomocy społecznej uczestniczących w trzech grupach warsztatowych (w pierwszej grupie uczestniczyło 10 specjalistów – pedagogzy, psychologzy zatrudnieni na filiach MOPS, w drugiej i trzeciej grupie uczestniczyło 30 pracowników socjalnych współpracujących z rodzinami zastępczymi).

- Szkolenia doskonalące dla realizatorów metody obejmującej procedury i procesy pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji: specjalistyczne dla realizatorów programu, systematyczna superwizja realizatorów

Ww. zadanie zlecono Łódzkiemu Towarzystwu Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa”, ul. Pilarskiego 12. W ramach zadania Towarzystwo zorganizowało szkolenia dla realizatorów metody obejmującej procedury i procesy pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji. Utworzono 5 grup szkoleniowych, w których udział wzięły **32** osoby. Szkolenia trwały 80 godzin i dotyczyły następujących tematów: umiejętność towarzyszenia i utrzymywania relacji z rodziną wieloprotblemową i zmarginalizowaną, rozpoznawanie i diagnozowanie problemów rodziny w zakresie asysty, edukacji, treningu, terapii rodzinnej i psychoterapii, terapii uzależnień, motywowania klientów/podopiecznych do podejmowania zmian, psychologii dzieci i dorosłych w rodzinach wieloprotblemowych.

Ponadto zapoczątkowano i kontynuowano grupę wsparcia dla asystentów rodzinnych, w ramach której zorganizowano wewnętrzną superwizję. Dla 11 realizatorów metody zorganizowano 3 spotkania superwizyjne.

- Prowadzenie działań terapeutyczno-edukacyjnych z rodzinami, których dzieci umieszczone są w opiece zastępczej poprzez organizowanie turnusów edukacyjno-terapeutycznych dla rodziców z dziećmi

W 2009 r. zadanie realizowało Łódzkie Towarzystwo Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa”, ul. Pilarskiego 12, które zgodnie z umową zorganizowało 10-dniowy turnus terapeutyczno-edukacyjny w Załączu Wielkim dla 7 rodzin, których dzieci przebywały w opiece zastępczej.

- Wsparcie wolontaryjne rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji socjalizacyjno-edukacyjnych (w ramach środków z rezerwy celowej budżetu Miasta)

Zadanie powierzono dwóm podmiotom: *Caritas Archidiecezji Łódzkiej* z siedzibą w Łodzi przy ul. Gdańskiej 111 oraz *Oratorium im. św. Jana Bosko* z siedzibą w Łodzi przy ul. Kopcińskiego 1/3.

W ramach zadania *Caritas Archidiecezji Łódzkiej* przygotował plakaty i ulotki promujące ideę wolontariatu w rodzinach zastępczych i przeszkolił 109 wolontariuszy.

Oratorium im. św. Jana Bosko pozyskało i zakwalifikowało 27 wolontariuszy. Jednak ostateczna liczba wolontariuszy, którzy odbyli szkolenia i staże wolontaryjne wyniosła 17 osób. W czasie trwania projektu wsparciem wolontaryjnym prowadzonym przez *Oratorium* objętych zostało 19 rodzin zastępczych, w których wolontariusze pracowali z 73 dziećmi

- Rozwój profilaktyki niedostosowania społecznego i przeciwdziałania przestępczości wśród dzieci i młodzieży – „Punkt wsparcia „Przystanek 13 dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych na terenie Miasta Łodzi” (w ramach środków z rezerwy celowej budżetu Miasta).

Zadanie realizowało *Stowarzyszenie „Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej – Łódź”* z siedzibą w Łodzi przy ul. Zielonej 13. Podmiot w ramach zadania zobowiązany był do organizowania interdyscyplinarnej pomocy dzieciom w środowisku przez pedagogów ulicy. Zadanie to realizowane było w rejonie **ul. Pogonowskiego, Włókienniczej, Ogrodowej i Abramowskiego**. Pedagodzy ulicy organizowali zajęcia dla dzieci poza terenem zamieszkania (minimum trzy razy w tygodniu) – dzieci 288 razy uczestniczyły w zajęciach. Animowali i organizowali (16 razy) gry i zabawy integracyjne na terenie zamieszkania dzieci. W zajęciach udział brało 80 dzieci z enklaw biedy.

Ad. 9 Zapewnienie miejsc noclegowych w schroniskach i noclegowniach

W 2009 r. MOPS kontynuował realizację ww. zadania za pośrednictwem *Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta*, które prowadziło na terenie Łodzi 3 schroniska dla osób bezdomnych - 2 dla mężczyzn (164 miejsca) i 1 dla kobiet z dziećmi (71 miejsc) oraz noclegownię dla mężczyzn (120 miejsc) Ogółem: 355 miejsc. W 2009 r. schronienia udzielono 1.033 osobom, w tym 884 mężczyznom, 99 kobietom i 50 dzieciom.

Wszystkie schroniska *Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta*, poza możliwością czasowego zamieszkania zapewniały: całodziennie wyżywienie, korzystanie z kąpieli, prania i zmiany odzieży, uzupełnienie brakującej garderoby, poradnictwo prawne, poradnictwo socjalne (pomoc w załatwianiu spraw urzędowych - wyrobieniu dowodu tożsamości, złożeniu wniosku dot. przydziału lokalu socjalnego, złożeniu dokumentów dot. przyznania świadczenia rentowego lub emerytalnego itp.), bezpłatne wykonanie fotografii do dokumentów tożsamości, możliwość tymczasowego zameldowania, pomoc psychoterapeutyczną, opiekę lekarską i pielęgniarzką.

We wszystkich schroniskach realizowane były także *indywidualne programy wychodzenia z bezdomności* zapewniające osobie bezdomnej wsparcie w procesie wychodzenia z bezdomności.

Towarzystwo prowadziło również **Mieszkania Readaptacyjne** przeznaczone dla osób, które zakończyły podstawowy program pomocy osobie bezdomnej w schroniskach i oczekiwały na mieszkanie z zasobów gminy, a dalszy ich pobyt w schronisku skutkowałby opóźnieniem procesu usamodzielnienia. W ciągu roku osoby przebywające w Mieszkaniach otrzymały wsparcie w integracji ze środowiskiem, a także wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i socjalne. W Mieszkaniach w ciągu roku przebywało 15 mężczyzn.

Ad. 10 Prowadzenie świetlicy dla bezdomnych

1 grudnia 2009 r. *Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Łódzkie* na zlecenie Miasta utworzyło **Świetlicę dla Osób Bezdomnych** przy ul. Szczytowej 11, w ramach której osoby bezdomne miały zapewniony pobyt dzienny (świetlica czynna była codziennie w godzinach od 8⁰⁰ do 16⁰⁰), gorący posiłek i napoje, uzupełnienie brakującej garderoby w odzież stosowną do pory roku, możliwość skorzystania z węzła sanitarnego, środków czystości i higieny osobistej, pomocy pielęgniarzkiej. Dziennie ze świetlicy korzystało ok. 100 osób.

W 2009 r. z placówki skorzystało ogółem **146** osób (w tym: 137 mężczyzn i 9 kobiet), wydano **1.668** gorących posiłków oraz **1.012** sztuk odzieży.

Ad. 11 Prowadzenie punktu pomocy charytatywnej

Realizację zadania podobnie jak w latach poprzednich MOPS powierzył *Caritas Archidiecezji Łódzkiej* z siedzibą w Łodzi przy ul. Gdańskiej 111. Do Punktu zgłaszały się osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, którym przekazywano m.in.: paczki żywnościowe, odzież, bieliznę, obuwie środki czystości, sprzęt gospodarstwa domowego itp. W 2009 r. z pomocy Punktu korzystało 3.245 osób.

Ad. 12 Prowadzenie programu osłonowego „Autobus dla bezdomnych i potrzebujących”

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta przy współudziale MOPS w okresie jesienno-zimowym kontynuowało realizację programu osłonowego „**Autobus dla bezdomnych i potrzebujących**”. Założeniem programu było zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych osobom bezdomnym (zapewnienie posiłku, ciepłej odzieży, leków, podstawowej opieki pielęgniarstwa), zmotywowanie bezdomnych do zmiany sposobu życia i podjęcia próby wyjścia z bezdomności, zminimalizowanie zagrożenia zamarznięciem oraz zmniejszenie liczby osób bezdomnych pozostających bez schronienia i zabezpieczenia socjalnego.

Autobus kursował w okresie od 01 stycznia 2009 r. do 15 marca 2009 r. oraz od 1 grudnia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r. w godzinach nocnych (od 22⁰⁰ do 2⁰⁰). Trasę Autobusu wyznaczono z siedziby Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Szczytowej 11 z postojami w miejscach gromadzenia się osób bezdomnych tj. na dworcach kolejowych: Łódź – Fabryczna, Łódź – Żabieniec, Łódź – Kaliska. Punktami docelowymi była Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Spokojnej 10/12 oraz Schronisko dla Bezdomnych Kobiet przy ul. Gałczyńskiego 7.

W analizowanym okresie w ramach programu wydano **30.212** gorących posiłków, **479** osób odwieziono do łódzkich noclegowni, wydano łącznie **2.117** sztuk odzieży. Autobus obsługiwali wolontariusze rekrutujący się spośród mieszkańców Schroniska przy ul. Szczytowej 11 oraz opiekun – sanitariusz.

Ad. 13 Realizacja Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej – PEAD

W 2009 r. program na zlecenie Miasta realizowały dwa podmioty *Caritas Archidiecezji Łódzkiej* oraz *Fundacja „Bank Żywności”*. W ramach zadania Podmioty pozyskiwały i przekazywały nieodpłatnie najuboższym osobom i rodzinom gotowe produkty spożywcze, m.in.: mąkę, makarony, kasze, sery, mleko, cukier, dżemy itp. W ciągu roku za pośrednictwem **113** organizacji pozarządowych przekazano ok. **1.815.722 kg** żywności **28.528** mieszkańcom Łodzi

Ad. 14 Prowadzenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Realizatorami usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania podopiecznych pomocy społecznej (niepełnosprawnych z powodu wieku lub choroby) było 6 podmiotów: *Polski Komitet Pomocy Społecznej*, *Polski Czerwony Krzyż*, *Agencja Usługowo-Opiekuńcza „Serce”*, *Zbór Kościoła Chrześcijan Baptystów* prowadzący Stację Opieki BETEL, *Konwent Bonifratrów* oraz (od lipca 2009 r.) *Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych*, które świadczyło wyłącznie usługi specjalistyczne. W minionym roku z usług opiekuńczych skorzystało ogółem **4.468** osób (wykonano 1.353.400 godzin usługowych), w tym **95** osób z zaburzeniami psychicznymi (wyk. 20.703 godziny usługowe).

Ad. 15 Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

W 2009 r. MOPS kontynuował ww. zadanie we współpracy z *Towarzystwem Przyjaciół Niepełnosprawnych* w Łodzi, ul. Zawiszy Czarnego 22, które prowadziło **Mieszkania Chronione** na 40 miejsc w Ośrodku Rehabilitacyjno-Wypoczynkowym „Zacisze” w Jedliczach przy ul. Jedlinowej 42/44 (k/Grotnik) oraz Mieszkania Chronione przy ul. Zawiszy Czarnego 22. Głównym celem tego zadania było zapewnienie osobom chorym psychicznie (po zakończonej hospitalizacji) warunków do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. W 2009 r. łącznie z mieszkań chronionych skorzystało łącznie **55** osób, w tym 27 mężczyzn i 28 kobiet.

Ad. 16 Prowadzenie środowiskowych domów samopomocy

Dzięki współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z organizacjami pozarządowymi osoby niepełnosprawne mogły korzystać z sieci **Środowiskowych Domów Samopomocy**.

Na terenie Miasta funkcjonowało 5 Środowiskowych Domów Samopomocy prowadzonych przez: *Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych*, *Łódzkie Towarzystwo Alzheimerowskie*, *Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Łodzi*, *Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Łodzi* oraz *Stowarzyszenie Młodzieży i Osób z Problemami Psychicznymi, ich Rodzin i Przyjaciół „POMOST”*, dysponujących ogółem **187** miejscami.

Zadaniem ŚDS-ów było zapewnienie podopiecznym opieki medycznej (odpowiedniej dla typu schorzenia), obejmującej konsultacje i okresowe oceny stanu zdrowia psychicznego, psychoterapię, prowadzenie różnych form terapii i zajęć integracyjnych mających na celu poprawę stanu zdrowia, podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, prowadzenie zajęć edukacyjnych, udzielanie pomocy psychologicznej, pomocy w organizacji grup wsparcia, a także prowadzenie klubów samopomocowych dla rodzin.

W 2009 r. z usług ŚDS skorzystało **231** osób.

Ad. 17 Prowadzenie domów pomocy społecznej

MOPS powierzył prowadzenie **domów pomocy społecznej** 6 podmiotom: *Fundacji im. św. Brata Alberta w Krakowie Oddział w Łodzi*, *Stowarzyszeniu Pomocy Osieroconym Dzieciom Specjalnej Troski*, *Towarzystwu Przyjaciół „Domu na Osiedlu”*, *Zgromadzeniu Sióstr Służebniczek NMP im. E. Bojanowskiego*, *Agencji Usługowo-Opiekuńczej „Serce”* oraz *Wojewódzkiemu Szpitalowi Specjalistycznemu im. M. Kopernika*. Realizatorzy zadania wspomagali lokalny system stacjonarnej pomocy społecznej poprzez zabezpieczenie całodobowej opieki nad osobami przewlekle chorymi.

Podmioty te prowadziły:

- 2 domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych (278 miejsc),
- 1 dom pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych (107 miejsc),
- 2 domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie (21 miejsc),
- 1 dom pomocy społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (12 miejsc).

Ogółem, w 2009 r. w ramach planowanych **418** miejsc, w placówkach tych przebywało rotacyjnie **467** osób.

Ad. 18 Prowadzenie domów dziennego pobytu

Prowadzenie **2 Domów Dziennego Pobytu** zlecono *Caritas Archidiecezji Łódzkiej*. Zgodnie z zawartą z MOPS umową, zleceniobiorca zapewniał osobom starszym, samotnym, obłożnie chorym oraz niezaradnym życiowo pomoc w formie ciepłego posiłku, opieki pielęgniarskiej, leków, odzieży, umożliwiał uczestnictwo w zajęciach rekreacyjno-edukacyjnych, pomoc w sprawach osobistych, rodzinnych, urzędowych i mieszkaniowych.

Z Domów Dziennego Pobytu korzystało w ciągu roku ogółem **112** osób.

Ad. 19 Prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy

MOPS powierzył prowadzenie **Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy Stowarzyszeniu Promocji Zdrowia i Psychoterapii**. Podmiot w ramach realizacji zadania zapewniał ofiarom przemocy całodobowe miejsce pobytu, pomoc socjalną i terapeutyczną.

W ciągu roku z pomocy placówki skorzystały **184** osoby, w tym 84 kobiety, 97 dzieci i 3 mężczyźni.

Ad. 20 Prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin

Zadanie zostało zleczone *Stowarzyszeniu Mediatorów PACTUS* oraz *Stowarzyszeniu na Rzecz Wspierania Rodziny oraz Dzieci i młodzieży Niepełnosprawnej „Przystań Marzeń”* na okres od 1 lipca 2009 r. do 31 grudnia 2009 r. W ramach zadania udzielane były porady prawne, psychologiczne

i rodzinne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Pomocą objęto łącznie **142** osoby (48 mężczyzn, 62 kobiety, 32 dzieci).

Ad. 21 Organizowanie i prowadzenie hosteli dla osób z problemem alkoholowym

W ramach *Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* w 2009 r. funkcjonował całodobowy **hostel** dla osób bezdomnych uzależnionych od alkoholu opuszczających Zakład Diagnostyczno-Opiekuńczy w Łodzi prowadzony przez *Stowarzyszenie Samopomocowe „ABAKUS”*. Osobom przebywającym w hostelu zabezpieczono miejsce pobytu, wyżywienie, pomoc socjalną i terapeutyczną.

Łącznie hostel zaplanowany był na 13 miejsc – rotacyjnie skorzystało **39** mężczyzn.

Ad. 22 Organizowanie i prowadzenie banków żywności

W 2009 r. Miasto Łódź – MOPS powierzył *Fundacji „Bank Żywności”* zadanie polegające na pozyskiwaniu żywności od firm z sektora prywatnego i nieodpłatnym przekazywaniu jej organizacjom pozarządowym i instytucjom zajmującym się niesieniem pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom. W 2009 r. Fundacja przekazała **145** podmiotom **366.426** kg żywności.

Ad. 23 Prowadzenie jadalni i kuchni społecznych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin (dorosłych i dzieci)

Na terenie Miasta funkcjonowały jadalnie, kuchnie społeczne prowadzone przez 5 Podmiotów: *Caritas Archidiecezji Łódzkiej, Centrum Służby Rodzinie, Konwent Bonifratrów, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych.*

W jadalniach posiłki spożyło **995** podopiecznych pomocy społecznej (ogółem 237.852 posiłki). Z posiłków korzystały zarówno osoby samotne, jak i całe rodziny.

Ad. 24 Organizowanie i prowadzenie specjalistycznych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym

W 2009 r. Miasto Łódź za pośrednictwem MOPS dofinansowywało działalność **13 specjalistycznych placówek wsparcia dziennego**: **4** Ognisk Opiekuńczo–Wychowawczych, **8** Świetlic Specjalistycznych oraz **1** Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego, prowadzonych przez 8 organizacji pozarządowych - m.in. przez *Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego TPD, Caritas Archidiecezji Łódzkiej,* zaplanowanych łącznie na **475** miejsc dla dzieci i młodzieży. Placówki te zapewniały dzieciom pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych, co najmniej jeden posiłek dostosowany do pory dnia i czasu przebywania, wyposażenie w przedmioty niezbędne do zajęć oraz w miarę możliwości w odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, odpowiednie do wieku i indywidualnych potrzeb.

Placówki prowadziły m.in. zajęcia socjoterapeutyczne, w stałych grupach dzieci, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne, realizowały indywidualne programy korekcyjne podczas zajęć grupowych lub w kontakcie indywidualnym, udzielały pomocy w trudnych sytuacjach w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny.

W 2009 r. z placówek tych korzystało rotacyjnie **749** dzieci i młodzieży.

Ad. 25 Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrum integracji społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu.

W 2009 r. ww. zadanie realizowała *Fundacja „Uwolnienie”*. W ramach zadania Fundacja prowadziła kursy zawodowe (prace porządkowe i pielęgnacja zieleni lub renowacja, zdobienie mebli, rzeźba i stolarka), terapię indywidualną (rozmowy indywidualne) i grupową (spotkania o charakterze edukacyjnym i warsztatowym), zajęcia z zakresu aktywizacji zawodowej połączone z edukacją profilaktyki uzależnień oraz zwalczaniem objawów wykluczenia społecznego uczestników programu. Ponadto uczestnicy mieli zapewnioną pomoc psychologiczną, pedagogiczną oraz pomoc ze strony doradcy zawodowego.

W 2009 r. z centrum integracji społecznej skorzystało **51** osób (34 mężczyzn i 17 kobiet).

Ad. 26 Organizowanie i prowadzenie **ośrodków rehabilitacyjno - readaptacyjnych** dla osób uzależnionych i szkodliwie używających substancje psychoaktywne, które ukończyły program terapeutyczny

W ramach *Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii* na terenie Miasta funkcjonował **Hostel Readaptacyjny** dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych kończących leczenie w ośrodkach stacjonarnych oraz osób, które przerwały terapię, ale utrzymywały abstynencję narkotykową. Hostel (zaplanowany na 60 miejsc) prowadziło *Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Rehabilitacyjno – Readaptacyjny*. Placówka zapewniała osobom uzależnionym miejsce pobytu, a także możliwość aktywnego uczestnictwa w grupie wsparcia.

W 2009 r. z pomocy ośrodka skorzystało **60** osób (46 mężczyzn, 8 kobiet, 6 dzieci).

Ad. 27 Realizacja **programów reintegracji zawodowej** dla bezrobotnych osób uzależnionych lub szkodliwie używających substancje psychoaktywne, które ukończyły program terapeutyczny w zakładzie opieki zdrowotnej

W 2009 r. program reintegracji zawodowej realizowało *Stowarzyszenie MONAR*, w ramach którego prowadzone były **kursy zawodowe**: obsługi wózków widłowych, spawalnicze oraz kursy pracownika magazynu z obsługą komputera.

W programie uczestniczyło **18** osób.

Ad. 28 Realizacja **programów reintegracji społecznej** dla osób uzależnionych lub szkodliwie używających, które ukończyły program terapeutyczny.

Program reintegracji społecznej kontynuowało *Łódzkie Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U”*. W ramach programu prowadzone były konsultacje medyczne i terapeutyczne, grupa terapeutyczna, trening interpersonalny, warsztaty budowania poczucia własnej wartości oraz warsztaty asertywnych zachowań abstynenckich.

W 2009 r. z programu skorzystało **79** osób.

Ogółem na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej przekazano podmiotom niepublicznym kwotę **29.884 .732,44 zł**.

V. Kontrole i nadzór merytoryczny

1. Kontrole wewnętrzne

Nadzór nad sposobem realizacji zadań wykonywanych przez MOPS, jednostki mu podległe i nadzorowane oraz podmioty, z którymi zawarte zostały umowy na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej sprawował **Zespół ds. Kontroli Wewnętrznej** oraz **Oddziały merytoryczne MOPS** – w zakresie spraw im podległych.

- W roku 2009 **Zespół ds. Kontroli Wewnętrznej** przeprowadził ogółem **32 kontrole**, w tym: 22 w jednostkach organizacyjnych lub podległych MOPS (10 kontroli przeprowadzono w domach pomocy społecznej, 5 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i 7 w Filiach dzielnicowych MOPS) oraz 10 w organizacjach pozarządowych, realizujących na zlecenie MOPS zadania z zakresu pomocy społecznej

W jednostkach organizacyjnych lub podległych MOPS kontrole koncentrowały się głównie na zagadnieniach finansowo-księgowych, natomiast w organizacjach pozarządowych przedmiotem kontroli było wykonywanie zadań przewidzianych umowami oraz gospodarowanie środkami publicznymi.

W wyniku przeprowadzonych kontroli:

- stwierdzono ogółem 297 nieprawidłowości, z czego 57 zostało usuniętych w czasie trwania kontroli;
- wydano ogółem 96 zaleceń pokontrolnych 18 podmiotom.

Wyniki żadnej kontroli nie dostarczyły ustaleń z powodu, których należało powiadomić organa ścigania.

- Pracownicy **Oddziału Pomocy Rodzinie i Dziecku** przeprowadzili **7 wizytacji** w publicznych domach dziecka i **5 wizytacji** w placówkach niepublicznych (1 w Domu Dziecka im. Laury Meozzi, 1 w Domu Dziecka dla Dzieci Chorych oraz 3 w rodzinnych domach dziecka). Zakres wizytacji dotyczył prawidłowości prowadzenia dokumentacji, w szczególności jej zgodności z obowiązującymi przepisami, omówienia bieżących problemów związanych z funkcjonowaniem placówki, sprawdzania zasadności zgłaszanych skarg, warunków socjalno-bytowych, działalności zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. W czasie wizytacji nie stwierdzono istotnych zaniedbań i nieprawidłowości. W przypadku wystąpienia uchybień wydano stosowne zalecenia i przekazano je do wykonania dyrektorom jednostek.

Ponadto 10-ciokrotnie w ciągu roku wizytowano Pogotowie Opiekuńcze Nr 1 w Łodzi. W terminie 27 października – 17 listopada 2009 r. w Pogotowiu została przeprowadzona rekontrola, dotycząca stopnia realizacji wydanych zaleceń. W placówce wprowadzono wiele zmian, w tym zmiany organizacyjne polegające na utworzeniu trzech odrębnych grup wychowawczych ze stałą kadrą. Placówka została także wzmocniona 2 dodatkowymi etatami wychowawczymi oraz 1 etatem wychowawczym, pozyskanym w ramach możliwości kadrowych placówki. Ponadto, dla pracowników placówki zorganizowano szkolenia oraz trzy edycje superwizji. Z przeprowadzonej kontroli wynikało, że wszystkie zalecenia zostały wykonane.

- Pracownik **Oddziału Koordynacji i Nadzoru** przeprowadził ogółem **15 kontroli**, w tym 14 w Filiach MOPS i 1 w Pogotowiu Opiekuńczym Nr 1 – Zespole ds. Kierowania.

Kontrole przeprowadzone w Filiach dotyczyły:

- obciążenia pracą terenowych pracowników socjalnych (4);
- przestrzegania terminu przekazywania do Filii MOPS zleceń na przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania dziecka, wobec którego Sąd wydał postanowienie o umieszczeniu w placówce opiekuńczo-wychowawczej (Pogotowie Opiekuńcze Nr 1 Zespół ds. Kierowania);
- terminowości przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych, na zlecenie Zespołu ds. Kierowania przy PO Nr 1 (5);
- wydawania decyzji kierujących i ustalających odpłatność w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych (5).

We wszystkich przypadkach wydano zalecenia, które spowodowały wyeliminowanie stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości.

- Pracownicy **Oddziału ds. Współpracy z Podmiotami Uprawnionymi** przeprowadzili w 2009 r. **16 kontroli** - 12 podmiotów uprawnionych, realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej w ramach zawartych umów z Miastem Łódź, takie jak:

- realizacja programu osłonowego „Punkt wsparcia „Przystanek 13” dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych z dzielnicy Łódź-Bałuty” (*Stowarzyszenie Ewangelizacyjno-Charytatywne „Mocni w Duchu”*),
- udzielanie schronienia, niezbędnego posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym w schroniskach, noclegowniach, mieszkaniach readaptacyjnych (kontrola w Schronisku dla Bezdomnych Kobiet i Dzieci przy ul. Starorudzkiej 15/17, prowadzonym przez *Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Łódzkie*),
- prowadzenie specjalistycznej placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym (*Stowarzyszenie Małych Dzieci*),
- prowadzenie środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi (*Stowarzyszenie Młodzieży i Osób z Problemami Psychicznymi, ich Rodzin i Przyjaciół „POMOST”*),
- prowadzenie domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie (*Towarzystwo Przyjaciół „Domu na Osiedlu”*) - przeprowadzono 3 kontrole, w tym jedna kontrola dotyczyła realizacji zadania, dwie –zapewnienia opieki mieszkańcom DPS,

- prowadzenie dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego (*Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Oddziału Dzielnicy Łódź-Widzew*) – przeprowadzono 2 kontrole,
- prowadzenie domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie (*Stowarzyszenie Pomocy Osieroconym Dzieciom Specjalnej Troski*) – 2 kontrole, w tym jedna dotyczyła realizacji zadania, drugą przeprowadzono w związku ze złożoną skargą,
- prowadzenie jednostki specjalistycznego poradnictwa (*Fundacja Pomocy Rodzinie „OPOKA”*),
- prowadzenie specjalistycznej placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym (*Fundacja Pomocy Rodzinie „OPOKA”*),
- realizacja programu reintegracji społecznej dla osób uzależnionych lub szkodliwie używających, które ukończyły program terapeutyczny (*Łódzkie Towarzystwo Rodzinie Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U”*),
- prowadzenie specjalistycznej placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym (*Pracownia Alternatywnego Wychowania*),
- prowadzenie jednostki specjalistycznego poradnictwa (*Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Oddział Łódzki*).

Oceniano zgodność działalności z zakresem określonym w zawartych umowach. Po czynnościach kontrolnych poinformowano podmioty o konieczności powiadamiania MOPS o wszelkich zmianach podczas realizacji zadania.

Istotne uchybienia stwierdzono jedynie w trakcie kontroli domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie prowadzonym przez *Towarzystwo Przyjaciół „Domu na Osiedlu”*, do usunięcia których placówka została zobowiązana wystąpieniem pokontrolnym.

- Pracownicy **Zespołu do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych** przeprowadzili **127 wizji lokalnych**, z czego 68 wizji wstępnych oraz 59 wizji odbiorczych. Wizje wstępne miały na celu sprawdzenie wiarygodności danych zawartych we wnioskach o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych oraz uzgodnienie zakresu prac przed przygotowaniem stosownej umowy. Wizje odbiorcze (kontrolne) dotyczyły realizacji umów o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych i umów o dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.

2. Kontrole zewnętrzne

W roku 2009 MOPS kontrolowany był przez:

- Urząd Miasta Łodzi Biuro Audytu Wewnętrznego, Kontroli i Skarg - analiza ustaleń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym CBA,
- Wojewódzki Urząd Pracy – sprawdzenie wykonania rzeczowego i finansowego zadań w ramach projektu „Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi”,
- Najwyższą Izbę Kontroli Delegaturę w Łodzi – w zakresie kierowania osób do DPS oraz finansowania ich pobytu przez organy samorządowe,
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – monitorig skarg przesłanych przez Ministerstwo do załatwienia przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Archiwum Państwowe – w zakresie archiwizacji zakładowej.

Zalecenia wydane przez podmioty kontrolujące zostały wykonane.

VI. Najistotniejsze działania podjęte w 2009 roku

1. Działania w zakresie funkcjonowania MOPS i jednostek nadzorowanych

1.1 Pomoc środowiskowa

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi realizował **Program Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi**, obejmujący lata 2008 – 2013.

Zgodnie z przyjętymi założeniami celem programu jest:

- zapobieganie umieszczeniu dziecka w opiece zastępczej (adresatami podejmowanych działań są rodziny, w których występują czynniki upośledzające prawidłowe wykonywanie funkcji rodzicielskich),
- rozwój i wsparcie rodzin zastępczych (adresatami działań są kandydaci do pełnienia funkcji niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych oraz już funkcjonujące rodziny zastępcze);
- powrót dziecka z opieki zastępczej do rodziny naturalnej (adresatami podejmowanych działań są rodziny, których dzieci przebywają w zastępczych formach opieki).

Dzięki działaniom podejmowanym w minionym roku w ramach programu utrzymany został spadek liczby postanowień sądów rodzinnych umieszczających dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych oraz o 33% zmniejszyła się liczba dzieci oczekujących na umieszczenie w placówkach socjalizacyjnych. Stanowi to dowód, że jedynie rozwój różnorodnych form wsparcia rodziny i dziecka powoduje wzmocnienie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i pozostawienie dzieci w środowisku naturalnym.

„**Program Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi**” został bardzo wysoko oceniony w skali kraju w wyniku czego Miasto Łódź zajęło I miejsce w organizowanym przez Związek Miast Polskich konkursie na „**Samorządowego Lidera Zarządzania**” w dziedzinie usług społecznych. Nagrodą za zwycięstwo w konkursie było uczestnictwo Dyrektora MOPS w wyjeździe studyjno/badawczym do Norwegii.

- W 2009 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi kontynuował realizację projektu systemowego pod nazwą „**Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi**”, na który pozyskał dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Uczestnikami projektu były osoby, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej, były w wieku aktywności zawodowej, były zatrudnione lub niezatrudnione i zagrożone wykluczeniem społecznym.

Wśród osób spełniających ww. wymogi znalazły się osoby niepełnosprawne, objęte *Programem integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych* oraz pełnoletni wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo-wychowawcze objęci *Indywidualnym Programem Usamodzielnienia*. Pozostała część uczestników objęta była kontraktami socjalnymi oraz *Programem aktywności lokalnej*.

Celem projektu było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez rozwój form aktywnej integracji. Tak sformułowany cel ogólny realizowany był przez następujące cele szczegółowe:

- zindywidualizowaną pracę socjalną ukierunkowaną na współdziałanie w rozwiązywaniu problemów osoby znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej,
- przezwycięzanie indywidualnych barier w powrocie na rynek pracy poprzez udostępnianie usług o charakterze edukacyjnym, zdrowotnym i społecznym,
- angażowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do uczestnictwa w środowiskowych formach aktywizujących,
- wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia poprzez objęcie ich środowiskową pracą socjalną w formie programów aktywności lokalnych.

Uczestnikom projektu zaoferowano m.in.:

- poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, pedagogiczne, prawne, z zakresu ubezpieczeń społecznych) - przeprowadzono **137** godz. konsultacji,
- warsztaty aktywności zawodowej, w których uczestniczyło **607** osób, (w tym z indywidualnego doradztwa zawodowego skorzystało 545 osób),
- szkolenia zawodowe w następujących branżach: „Obsługa wózków jezdniowych z wymianą butli gazowej” – uczestniczyło **40** osób, „Kurs fryzjerski z nauką wizażu i stylistyka paznokci” – **32** osoby, „Spawacz - szkolenia z zakresu stopów różnych” – **7** osób, „Nowoczesny sprzedawca – szkolenie z obsługą kas fiskalnych i minimum sanitarnym” – **69** osób, „Opiekun osób starszych” – **25** osób, „Obsługa urządzeń biurowych i sekretariatu” – **85** osób, „Glazurnik” – **8** osób, „Podstawy obsługi komputera” – **69** osób,
- spotkania grup samopomocowych o charakterze integracyjnym (grupa samotnych kobiet nieaktywnych zawodowo, grupa mężczyzn nieaktywnych zawodowo oraz grupa osób mających problemy wychowawcze), które miały na celu zaangażowanie uczestników wokół wspólnego celu,
- opiekę nad osobami zależnymi na czas uczestnictwa w szkoleniach (opiekowano się 25 dziećmi, ogółem przez **1.031** godzin),
- korzystanie przez osoby niepełnosprawne z terapii psychologicznej - **40** osób, turnusu rehabilitacyjnego - **46** osób oraz zajęć korekcyjnych na basenie - **35** osób,
- udział w zorganizowanych na łódzkich osiedlach **12** imprezach pod hasłem „Europejski Dzień Sąsiada” oraz **5** pod hasłem „Dzień Dzielnicy”,
- korzystanie przez dzieci osób uczestniczących w projekcie ze świetlicy (zajęcia komputerowe, językowe oraz zajęcia wyrównawcze).

W ramach projektu MOPS objął wsparciem łącznie **607** osób.

- MOPS uczestniczył w rozpoczętym w 2008 roku Projekcie **„Koleje Losu”** współfinansowanym przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 7.2.1. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Bezpośrednim realizatorem projektu było *Koło Łódzkie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta*, a partnerem przy realizacji Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi.

Celem projektu było podwyższenie poziomu aktywności społecznej i zawodowej osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Ze względu na swoją sytuację społeczną i ekonomiczną osoby te miały utrudniony dostęp do dóbr i infrastruktury społecznej, zawężone możliwości pełnienia ról społecznych, a także realizacji celów życiowych. Rekrutacji beneficjentów do uczestnictwa w projekcie dokonywali konsultanci terenowi spośród osób bezdomnych korzystających ze wsparcia placówek prowadzonych przez *Koło Łódzkie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta* oraz korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

W ramach projektu aktywnie działało 10 pracowników socjalnych – konsultantów terenowych, po dwóch z każdej Filii MOPS. Średnio miesięcznie każdy z nich zrealizował 20 godzin spotkań z beneficjentami.

W czasie trwania projektu podjęto szereg działań mających na celu wzrost aktywności społecznej i zawodowej beneficjentów.

Odbyły się m.in.:

- indywidualne spotkania z konsultantem terenowym – **3.934** spotkania,
- indywidualne spotkania z konsultantem towarzyszącym – **1.351** spotkań,
- warsztaty motywacyjne – **64**,
- grupy wsparcia dla osób poszukujących pracy – **25** spotkań dla kobiet i **25** spotkań dla mężczyzn,
- szkolenia zawodowe - **56**,
- indywidualne sesje psychologiczne – **230** godzin,
- konsultacje terapeutyczne w zakresie uzależnień – **61** godzin.

W okresie sprawozdawczym, wsparciem konsultantów terenowych objęto **168** beneficjentów.

- Cztery Filie MOPS (Bałuty, Górna, Śródmieście i Widzew) uczestniczyły w realizacji **Programu Aktywności Lokalnej – PAL** w zakresie integracji środowiska lokalnego

Działania w ramach PAL podejmowane w MOPS Filia Łódź-Bałut

Koalicja na Rzecz Bałut skupiała przedstawicieli różnych instytucji działających na terenie dzielnicy Bałuty. Cykliczne, comiesięczne spotkania odbywały się za każdym razem na terenie innej placówki. Dodatkowe informacje o tematyce kolejnych spotkań oraz krótkie sprawozdania z bieżącej działalności zamieszczane były na oficjalnej stronie internetowej Koalicji na Rzecz Bałut, którą uaktualniali przedstawiciele *Bałuckiego Ośrodka Kultury* i *Centrum Zajęć Pozaszkolnych Nr 1*. Forma elektroniczna wymiany informacji służyła do zamieszczania i przysyłania zdjęć i filmów nakręconych podczas wspólnych inicjatyw, np. plenerów plastycznych, zabawy karnawałowej, Bałuckiej Świątecznej Choinki, wernisaży plastycznych itp. Dzięki otwartości na nowe inicjatywy i potrzeby mieszkańców Osiedla Radogoszcz-Wschód w ciągu roku do wspólnych przedsięwzięć pozyskiwani byli nowi partnerzy i instytucje działające na rzecz i dla dobra społeczności lokalnej. Z inicjatywy MOPS dwukrotnie zorganizowano „Europejski Dzień Sąsiada” (w październiku i listopadzie 2009 r.), a w miesiącu grudniu 2009 r. uroczyste spotkanie pod hasłem „Dzień Dzielnicy”. Wszystkie instytucje działające w ramach Koalicji na Rzecz Bałut zostały uhonorowane okolicznościowymi podziękowaniami. Dla zaproszonych gości zorganizowany był catering oraz występy artystyczne zespołu muzyczno-wokalnego.

Działania w ramach PAL podejmowane w MOPS Filia Łódź-Widzew

W ramach Programu Aktywności Lokalnej pracownicy socjalni Punktu Pracy Socjalnej przy ul. Grota Roweckiego 30 założyli **Partnerstwo Widzewskie** w skład, którego weszły działające na terenie osiedla placówki: 4 przedszkola, 2 szkoły podstawowe, gimnazjum, biblioteka, dom kultury, klub osiedlowy, rada osiedla, PUP, dzielnicowi oraz strażnicy miejscy. W oparciu o „mapę zasobów” i wyniki ankiety przeprowadzonej odnośnie potrzeb mieszkańców osiedla opracowano Projekt działań na 2009 r. Wspólnie z partnerami oraz mieszkańcami osiedla wydane zostały dwa numery gazetki osiedlowej „Wieści z Zarzewa” (łącznie 17.500 egzemplarzy), które gospodarze domów przekazali mieszkańcom. W maju na terenie osiedla Zarzew oraz w listopadzie na osiedlu Olechów zorganizowany został „Europejski Dzień Sąsiada”. Mieszkańcy otrzymali poczęstunek, wysłuchali koncertów zaproszonych zespołów, brali udział w konkursach z nagrodami. Na przełomie listopada i grudnia zorganizowane zostały kolejne spotkania partnerskie w których uczestniczyły instytucje usytuowane na terenie osiedla. Podsumowaniem była impreza pod hasłem „Dzień Dzielnicy”, podczas której wręczono podziękowania za szczególne zaangażowanie w działania na rzecz społeczności lokalnej.

Działania w ramach PAL podejmowane w MOPS Filia Łódź-Śródmieście

W ramach realizowanego Programu Aktywności Lokalnej *Towarzystwo Wiedzy Powszechnej Delegatura w Łodzi* na zlecenie MOPS prowadziło w swej siedzibie przy ulicy Piotrkowskiej 68 zajęcia świetlicowe dla dzieci klientów MOPS Filia Łódź-Śródmieście. Zorganizowano również dwie imprezy środowiskowe. W sierpniu 2009 roku zorganizowano „Europejski Dzień Sąsiada”, w którym uczestniczyli członkowie społeczności lokalnej, mieszkańcy osiedla Radiostacja, pracownicy Filii, partnerzy z Rad Osiedli, dzieci z Ośrodka Szkolno - Wychowawczego dla Dzieci Słabo Słyszących. W listopadzie odbyło się Śródmiejskie Spotkanie Środowiskowe w Łódzkim Domu Kultury („Dzień Dzielnicy”), na które zaproszeni byli przedstawiciele kilkudziesięciu urzędów i organizacji, z którymi Filia współpracowała na bieżąco. W czasie spotkania wręczono podziękowania za współdziałanie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców Śródmieścia. W spotkaniu licznie uczestniczyli także seniorzy ze śródmiejskich domów dziennego pobytu, a także pracownicy Filii.

Działania w ramach PAL podejmowane w MOPS Filia Łódź-Górna

W ramach Programu Aktywności Lokalnej w okresie od września do grudnia 2009 r. zorganizowano 6 imprez plenerowych dla mieszkańców dzielnicy – pikniki związane z obchodami „Europejskiego Dnia Sąsiada” oraz w listopadzie 2009 r. imprezę okolicznościową w ramach „Dnia Dzielnicy” (Dom Kultury „Energetyk”).

- W m-cu grudniu 2009 r. Filia MOPS Łódź-Polesie zorganizowała w Poleskim Ośrodku Sztuki przy ul. Karolewskiej 2A „Dzień Dzielnicy” - imprezę integrującą środowisko lokalne. W imprezie uczestniczyło ok. 250 osób.
- W 2009 r. MOPS był partnerem w projekcie „*Centrum wspierania rozwoju jako narzędzie integracji społecznej i zawodowej młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym*” realizowanym przez *Spoleczną Wyższą Szkołę Przedsiębiorczości i Zarządzania* w Łodzi, współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej. (Projekt realizowano w okresie od 01.06.2008 r. do 31.12.2009 r.).

Projekt skierowany był do młodzieży w wieku 15-25 lat zagrożonej wykluczeniem społecznym, mającej trudności z integracją zawodową i społeczną, w tym do osób opuszczających całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze. Projekt miał za zadanie rozwijać kompetencje uczestników przydatne na rynku pracy, nauczyć radzenia sobie w sytuacjach trudnych – na rynku pracy i w życiu osobistym, podnieść poziom samooceny, zwiększyć samodzielność, poprawić orientację zawodową i życiową itp.

Realizowany był m.in. w formie treningów umiejętności społecznych o charakterze korekcyjno-rozwojowym, warsztatów psychoedukacyjnych, konsultacji psychologicznych, prawnych, medycznych, indywidualnych rozmów doradczych i in. Program ukończyło **198** osób, w tym 94 kobiety i 104 mężczyzn.
- W celu zapewnienia opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej, w 2009 r. MOPS w ramach zawartych porozumień **umieścił na terenie innych powiatów: 27** dzieci w rodzinach zastępczych i **10** dzieci w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
- W celu zapewnienia opieki dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych:
  - utworzono **127** spokrewnionych i niespokrewnionych rodzin zastępczych, w których umieszczono 162 dzieci,
  - zawarto z **4** rodzinami umowy na prowadzenie zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem wielodzietnych rodzin zastępczych, w których przebywało **8** dzieci, w tym **2** niepełnosprawnych,
  - umieszczono **136** dzieci w rodzinach adopcyjnych.
- Dzięki podejmowanym działaniom wspierającym naturalną rodzinę **możliwy stał się powrót do domu rodzinnego 114** dzieci przebywających wcześniej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (74), rodzinach zastępczych (36) i Pododdziale Preadopcyjnym (3).
- **Pracownicy socjalni** zatrudnieni w MOPS **uczestniczyli w szkoleniach**, warsztatach i konferencjach merytorycznych, zorganizowanych przez podmioty zewnętrzne, m.in. przez:
  - **Regionalne Centrum Polityki Społecznej** („Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”, „Sztuka motywowania i perswazji w rozmowach z klientami pomocy społecznej”, „Bezpieczeństwo w szkole”, „Tworzenie i funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych”, „Praca z osobami niepełnosprawnymi”, „Funkcjonowanie rodziny w świetle praw dziecka”, „Praca z osobami długotrwale bezrobotnymi”, „Stosowanie instrumentów aktywnej integracji” i in.);
  - **Towarzystwo Wspierania Rodziny „Lokomotywa”** („Praca terapeutyczna w rodzinie z problemem przemocy. Ograniczenia i możliwości”, „Sztuka motywacji, czyli jak

pracować z klientem niezmotywowanym”, „Doskonalenie nauczycieli wychowawców w zakresie umiejętności wychowawczych i łódzkiego modelu działań profilaktycznych i wychowawczych w szkole”, „Motywacja do podejmowania zmian”);

- **Towarzystwo „Nasz Dom”** („Program rozwoju instytucji społecznych poprzez szkolenia w zakresie wsparcia i współpracy z zastępczymi formami opieki dla pracowników pomocy społecznej w Mieście Łodzi”);
- **Fundację „Uwolnienie”** („Ekonomia społeczeństwu”);
- **Stowarzyszenie „Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej”** („Promocja pedagogiki ulicy w enklawach biedy Ziemi Obiecanej”);
- **Wydział Prewencji Komendy Policji** („Bezpieczeństwo w szkole”);
- **Centrum Terapii Krótkotrwałej** („Superwizja dla pracowników pomocy społecznej, pracujących z rodzinami zastępczymi”) i in.

Natomiast MOPS zorganizował i zrealizował szkolenie pracowników socjalnych w zakresie stosowania kontraktu socjalnego. Uczestniczyło **107 osób**.

1.2 Pomoc stacjonarna

- **7 placówek opiekuńczo-wychowawczych:** 5 Rodzinnych Domów Dziecka (przy ul. Ciechocińskiej 10, ul. Jarowej 18/18A, ul. Godnej 13, ul. Czahary 52 i Maszynowej 37) oraz Dom Dziecka przy ul. Brauna 5 i Dom Dziecka dla Dzieci Chorych przy ul. Wierzbowej 13 **osiągnęły wymagane ustawowo standardy i uzyskały stałe zezwolenie Wojewody Łódzkiego na prowadzenie placówki.**
- **3 domy pomocy społecznej:** Centrum Rehabilitacyjno-Opiekuńcze przy ul. Przybyszewskiego 255/267 dla osób przewlekle somatycznie chorych, DPS przy ul. Spadkowej 4/6 dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz DPS przy ul. Podgórznej 2/14 dla osób przewlekle psychicznie chorych **osiągnęły wymagane ustawowo standardy i uzyskały stałe zezwolenie Wojewody Łódzkiego na prowadzenie placówki.**
- **Pozyskano budynek** przy ul. Rudzkiej 56, w którym po przeprowadzeniu prac remontowych znajdzie miejsce 100 osób, aktualnie przebywających w DPS przy ul. Ciołkowskiego 2.

2. Działania podejmowane przez podmioty niepubliczne realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej

Zawarto umowy z podmiotami, z którymi MOPS w 2008 r. nie współpracował :

- ze *Stowarzyszeniem na Rzecz Wspierania Rodziny oraz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Przystań Marzeń”* i *Stowarzyszeniem Mediatorów „PAKTUS”* na prowadzenie poradnictwa dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Rozszerzono zakres działania podmiotów współdziałających z MOPS w ramach zawartych umów:

- 5 grudnia 2009 r. *Fundacja „Happy Kids”* **uruchomiła całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą** typu rodzinnego - Rodzinny Dom Dziecka przy ul. Maszynowej 37, przewidziany na 7 miejsc.
- W miesiącu marcu 2009 r. *Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Łódzkie* prowadzące na terenie Łodzi sieć schronisk i noclegowni, pozyskało budynek przy ul. Kwietniowej 2/4, do którego przeniesione zostało **Schronisko dla Bezdomnych Kobiet**, mające wcześniej swoją siedzibę ul. Starorudzkiej 15/17. W związku z powyższym **liczba miejsc w Schroniskach dla kobiet wzrosła o 29** w stosunku do roku 2008. Poprawie uległy również warunki życia osób przebywających w placówce.

- 1 grudnia 2009 r. *Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Łódzkie* **uruchomiło Świetlicę dla Osób Bezdomnych** przy ul. Szczytowej 11, w której w ciągu dnia przebywało rotacyjnie **146** osób bezdomnych.
- Od lipca 2009 r. MOPS powierzył *Towarzystwu Przyjaciół Niepełnosprawnych* **realizację usług opiekuńczych u osób z zaburzeniami psychicznymi** .
- Od lipca 2009 r. MOPS powierzył *Towarzystwu Przyjaciół Dzieci Zarządowi Łódzkiego Oddziału Regionalnego* z siedzibą w Łodzi realizację środowiskowego programu pomocy pedagogicznej i wsparcia dla rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych prowadzenia gospodarstwa domowego pod nazwą „Pedagog Rodzinny”.

VII. Podsumowanie

Dzięki zintegrowanemu systemowi wsparcia koordynowanemu przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2009 różnego rodzaju formami pomocy objętych było około **80.000** mieszkańców Łodzi, w tym:

- ok. **50.000** osób skorzystało ze **świadczeń pieniężnych, pomocy rzeczowej i usługowej,**
- **33.437** korzystało z różnych form **dożywiania** (w szkołach, przedszkolach, jadalniach, świetlicach, domach dziennego pobytu itp.) ;
- **1.395** osób korzystało z możliwości pobytu w wybranym **ośrodku środowiskowego wsparcia dziennego** (domu dziennego pobytu, ośrodka adaptacyjnym, środowiskowym domu samopomocy);
- **2.961** dzieci korzystało z pomocy świadczonej przez **placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego** (świetlice środowiskowych, ognisk wychowawczych i innych);
- **1.669** dzieciom zabezpieczono opiekę w ramach **rodzinnych form opieki zastępczej;**
- **987** dzieci znalazło miejsce w **całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej** (Domu Dziecka, Pogotowiu Opiekuńczym, rodzinnym domu dziecka)
- **2.409** osób miało zabezpieczoną wszechstronną pomoc i opiekę w **domu pomocy społecznej;**
- **4.468** osób mogło nadal pozostawać w dotychczasowym środowisku, ponieważ miały zapewnione **usługi opiekuńcze;**
- **1.263** osoby bezdomne – mężczyźni, kobiety i dzieci znalazły miejsce pobytu i wsparcie w **schroniskach, noclegowniach i mieszkaniach readaptacyjnych** dla osób bezdomnych;
- **410** osób schroniło się w **hostelach i Domu Samotnej Matki;**
- **81** osób okresowo zamieszkiwało w **mieszkaniach chronionych** (36 w mieszkaniach dla byłych wychowanków domów dziecka i 55 w mieszkaniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi);
- **6.485** osób niepełnosprawnych skorzystało z dofinansowania do świadczeń mogących w sposób istotny wpływać na jakość ich życia lub stan zdrowia (**otrzymały dofinansowanie do zaopatrzenia w środki ortopedyczne, sprzęt rehabilitacyjny, pomoc w przelamywaniu barier w komunikowaniu, technicznych i architektonicznych, dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, możliwość uczestnictwa w Warsztatach Terapii Zajęciowej i imprezach sportowo-turystyczno-rekreacyjnych**);
- **16.065** osobom wydano **orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności,** umożliwiając im tym samym korzystanie ze świadczeń i przywilejów przysługujących niepełnosprawnym;
- ok. **14.000** osób udzielono różnego rodzaju **porad** (prawnych, psychologicznych, pedagogicznych, medycznych i innych). Umożliwiono również uczestnictwo w terapii indywidualnej i rodzinnej.
- **33.541** rodzin (**60.064** osoby w tych rodzinach) **objętych było szeroko rozumianą pracą socjalną.**

VIII. Działania planowane do realizacji w 2010 roku

W roku 2010 planowane jest:

- Osiągnięcie przez całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze wymaganych standardów i uzyskanie do 31 grudnia 2010 r. zezwolenia Wojewody Łódzkiego na ich prowadzenie - na czas nieokreślony.
- Uruchomienie mieszkań usamodzielnienia przez Dom Dziecka Nr 1, Dom Dziecka Nr 3, Dom Dziecka Nr 4, Dom Dziecka Nr 5, Dom Dziecka Nr 6, Dom Dziecka Nr 7 oraz Dom Dziecka Nr 9. W przypadku Domu Dziecka Nr 1, Domu Dziecka Nr 4 oraz Domu Dziecka Nr 7, przygotowanie i adaptacja pomieszczeń na mieszkania usamodzielnienia nastąpi w ramach bazy na terenie placówki, w przypadku pozostałych placówek w lokalach, które zostały pozyskane z zasobów Miasta.
- Pozyskanie z zasobów Miasta odpowiednich lokali na prowadzenie mieszkań usamodzielnienia przez Dom Dziecka Nr 2 oraz Domu Dziecka Nr 8.
- Pozyskanie odpowiednich budynków i zmiana siedziby Pogotowia Opiekuńczego Nr 1 w Łodzi (aktualna siedziba: Łódź, ul. Krokusowa 15/17).
- Realizacja zadań w ramach „Programu Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego”, przewidzianych na rok 2010.
- Pozyskiwanie w miarę możliwości dodatkowych miejsc w placówkach socjalizacyjnych oraz rodzinach zastępczych funkcjonujących poza Łodzią, w celu zabezpieczenia dzieci oczekujących na umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej.
- Kontynuacja działań związanych z dochodzeniem przez domy pomocy społecznej do obowiązujących standardów usług i uzyskanie do 31 grudnia 2010 r. zezwolenia Wojewody Łódzkiego na ich prowadzenie - na czas nieokreślony.
- Uruchomienie Domu Pomocy Społecznej dla przewlekle somatycznie chorych przy ul. Rudzkiej 56 – w założeniu najnowocześniejszej i najlepiej przystosowanej dla osób starszych i niepełnosprawnych placówki tego typu w Łodzi.
- Aplikowanie o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na projekty współfinansowane z EFS, skierowane do klientów pomocy społecznej.
- Kontynuacja projektu systemowego „*Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi*”.
- Kontynuacja starań o pozyskanie lokali przeznaczonych na Punkty Pracy Socjalnej (poprawa warunków obsługi podopiecznych oraz poprawa warunków pracy terenowych pracowników socjalnych).

IX. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej

W celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w roku 2010 niezbędne jest :

1. Zabezpieczenie środków finansowych na standaryzację placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz domów pomocy społecznej

Ogółem na osiągnięcie przez stacjonarne placówki pomocy społecznej wymaganych standardów niezbędne jest zabezpieczenie kwoty **7.034.434 zł** , w tym na standaryzację placówek opiekuńczo-wychowawczych 1.824.500 zł. i 5.209.934 zł. na standaryzację domów pomocy społecznej.

Z rezerwy celowej budżetu Państwa wystąpiliśmy do Wojewody Łódzkiego o kwotę 2.088.967 zł. Miasto zadeklarowało środki niezbędne na uruchomienie tej kwoty w analogicznej wysokości tj. 2.088.967 zł. Razem 4.177.934 zł. Przy założeniu, że rezerwa zostanie w całości przeznaczona na standaryzację oraz, że otrzymamy z ŁUW całą wnioskowaną kwotę - **brakuje 3.365,467**

2. Zabezpieczenie środków finansowych na zwiększenie zatrudnienia w grupie terenowych pracowników socjalnych

Aby móc aplikować o środki unijne w 2011 roku w ramach POKL –u na kontynuację realizowanego przez MOPS projektu systemowego niezbędne jest zwiększenie zatrudnienia pracowników socjalnych do wymaganego wskaźnika: 1 pracownik socjalny przypadający na 2.000 mieszkańców.

Wg stanu na 31.10.2009r. liczba ludności Łodzi wynosiła 743.525. Obecnie ilość etatów pracowników socjalnych w MOPS wynosi 312. Aby osiągnąć wskaźnik zatrudnienia należy zwiększyć liczbę posiadanych etatów o 60.

Środki niezbędne na osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych w 2010r. wynoszą: $60 \text{ et.} \times 2.600\text{zł} \times 3 \text{ m-ce} = 468.000 \times 117,89\% \text{ ZUS} = \mathbf{551.725 \text{ zł}}$

3. Pozyskanie lokali przeznaczonych na siedziby Punktów Pracy Socjalnej

Niezbędne jest pozyskanie nowych lokali na siedziby PPS. Obecnie nie ma możliwości określenia wysokości środków finansowych potrzebnych na to zadanie z uwagi na brak informacji dotyczących lokali, które MOPS mógłby pozyskać.

Łódź, 9 kwietnia 2010 r.

Sporządziła
Małgorzata Chmielecka

Struktura wydatków MOPS za okres 1.01 - 31.12.2009r.

załącznik nr 1

L.p.	Struktura wydatków	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	OGÓŁEM	Uwagi
1.	Wynagrodzenia (bez pochodnych)		28 296 870 ^{1/}	591 862 ^{2/}	45 393 152 ^{3/}	240 413 ^{4/}	15 387 ^{5/}		74 537 684	1/ w tym 400.781 zł. - dot.obslugi PFRON, oraz 767.780 zł dot. wynagrodzeń z projektu unijnego "Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi" 2/ dot. Miejskiego Zespołu ds.Orzekania o Niepełnosprawności 3/ w tym - 16.107,118 zł - placówki opiek.-wych i 29.286.034 zł - Domy Pomocy Społecznej 4/ dotacja od obcych powiatów za dzieci pochodzące z ich terenu - umieszczone w łódzkich placówkach opiek.-wych. 5/ dotacja od obcego powiatu za dziecko pochodzące z jego terenu - umieszczone w Ośrodku Adaptacyjnym
2	Koszty utrzymania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	4 535	12 645 827 ^{6/}	828 722 ^{7/}	33 660 352 ^{8/}	625 642 ^{9/}	6 453 ^{10/}		47 771 531	6/ w tym 161.059 zł. - dot.obslugi PFRON 7/ dot. Miejskiego Zespołu ds.Orzekania o Niepełnosprawności 8/ w tym - 9.682.042 zł - placówki opiek.-wych i 23.978.178 zł - Domy Pomocy Społecznej 9/ dotacja od obcych powiatów za dzieci pochodzące z ich terenu - umieszczone w łódzkich placówkach opiek.-wych. 10/ dotacja od obcego powiatu za dziecko pochodzące z jego terenu - umieszczone w Ośrodku Adaptacyjnym
3.	Zasiłki i pomoc w naturze (w tym zas. celowe, zas. stałe, zas. okresowe) oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne	13 421 323	43 921 591 ^{11/}						57 342 914	11/ w tym Rządowy Program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" - 12.430.759 zł
4.	Wynagrodzenie za sprawowanie opieki (opiekun prawny)	3 780							3 780	
5.	Usługi opiekuńcze (w tym specjalistyczne)	410 713	12 492 819						12 903 532	
6.	Dożywianie uczniów szkół		2 907 608 ^{12/}						2 907 608	12/ w tym: - dotacja z budżetu państwa - 218.519 zł - Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - 100.000 zł
7.	Opłaty za dystrybucję świadczeń		325 126						325 126	
8.	Pomoc rodzinom zastępczym (w tym rodziny zastępcze, zawodowe rodziny zastępcze, usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych)				14 242 028 ^{13/}	1 862 689 ^{14/}			16 104 717	13/ w tym pomoc rzeczowa - 203.587 zł. 14/ w tym: - za dzieci łódzkie umieszczone w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie innego powiatu - 1.362.790 zł - za dzieci z innych powiatów umieszczone w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie Łodzi - 499.899 zł
9.	Usamodzielnienie i kontynuacja nauki dzieci z placówek opiek.-wych.				1 256 516 ^{15/}	2 467 751 ^{16/}			3 724 267	15/ w tym pomoc rzeczowa - 144.199 zł. 16/ dotacja dla innych powiatów za dzieci łódzkie umieszczone w placówkach opiek.-wych. na ich terenie
10.	Składki na bezp.zdrowotne za dzieci z placówek opiek.-wych.			242 961					242 961	
11.	Placówki niepubliczne	1 992 496	2 785 315	310 000	8 774 549				13 862 360	
a)	Niep. Domy Pom.Społ.				6 230 071				6 230 071	
b)	Niep.Plac.Opiek-Wych.				1 535 099				1 535 099	
c)	Ośrodki Adopc.-Opiek.				228 338				228 338	

d)	Jedn.Spec.Poradnictwa		686 200 17/		441 030					1 127 230	17/ mieszkania chronione
e)	Schroniska i noclegownie, Punkt Charytatywny, niepubl.DDP, świetlice		2 099 115							2 099 115	bez Schroniska dla Bezdomnych Kobiet - uwzględnionego w pozycji wynagrodzenia i utrzymanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej
f)	Ośr.Wsparcia dla Rodzin			310 000	340 011					650 011	
g)	Środow.Domy Samopomocy	1 992 496								1 992 496	
12.	Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii		110 000							110 000	
13.	Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		1 778 076							1 778 076	bez świetlic środowiskowych uwzględnionych w pozycji wynagrodzenia i utrzymanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (594.801 zł), dożywiania w szkołach dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym (100.000 zł) oraz apteki komunalnej (200.000 zł)
14.	Pozostała działalność w tym m.in.	136 991	4 985 520	0	5 710 495	100 421	0	0	0	10 933 427	
a)	Apteka Komunalna		840 051 18/							840 051	18/ w tym - 200.000 zł z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
b)	Koszty utrzymania mieszkańców Łodzi w DPS-ach na terenie innych powiatów				2 210 928					2 210 928	
c)	Dofinansowanie gminy do Warsztatów Terapii Zajęciowej				430 317	100 421 19/				530 738	19/ w tym: - za uczestników mieszkańców Łodzi w Warsztatach Terapii Zajęciowej położonych na terenie innego powiatu - 76.994 zł - za uczestników mieszkańców innych powiatów w Warsztatach Terapii Zajęciowej położonych na terenie Łodzi - 23.427 zł
d)	Autobus dla bezdomnych		71 277							71 277	
e)	Dofinansowanie Realizacji Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej PEAD		41 000							41 000	
f)	Obchody Łódzkich Dni Rodziny, IV Światowy Kongres Rodzin		40 000							40 000	
g)	Odpisy na ZFSS dla emerytów i rencistów - nauczycieli				102 469					102 469	
h)	Dokształcanie nauczycieli				40 557					40 557	
i)	Koszty wydawania decyzji osobom innym niż ubezpieczeni	136 991								136 991	
j)	Pomoc repatriantom i uchodźcom		25 600							25 600	
k)	Rozlicz zadań dofin z środków PFRON				733					733	
l)	Przystanek 13				52 600					52 600	
ł)	Pedagog Rodziny				30 000					30 000	
m)	Wsparcie wolontaryjne rodzin zastępczych				60 000					60 000	
n)	Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - szkolenia		38 400							38 400	
o)	Projekt EFS "Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi"		3 792 483 /20							3 792 483	20/ bez wynagrodzeń uwzględnionych w pozycji wynagrodzenia; w tym środki EFS - 3.058.131 zł
p)	Projekt EFS "Koleje losu"		136 709 /21							136 709	21/ w tym środki EFS - 116.202 zł
r)	Program Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi - wzmocnienie rodziny naturalnej oraz rozwój opieki zastępczej				2 782 891 /22					2 782 891	22/ w tym wynagrodzenia dla rodzin zastępczych 1.214.423 zł
Ogółem		15 969 838	110 248 752	1 973 545	109 037 092	5 296 916	21 840	-	-	242 547 983	
										242 547 983	

W tabeli uwzględniono w pozycji wynagrodzenia i utrzymanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej wydatki związane m.in. z:

1.obslugą zadań Zespołu ds.Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych - 561.840 zł.

2.realizacją zadań Miejskiego Zespołu ds..Orzekania o Niepełnosprawności - 1.420.584 zł.

3.prowadzeniem mieszkań chronionych dla wychowanków placówek opiek-wych. - prowadzonych przez Miasto Łódź - 31.092 zł